

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesítő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 837

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Kedd, október 8

Mai számunk főbb közleményei:

- Az aradi gyászünnepe.
- Legyen-e bíró a képviselő?
- A goromba grófi párt.
- Három millió az aradi új közkórháznak.
- Vizsgálat Szele József ellen.
- Diósy Nuszi a Népoperában.
- Gromon Dezső háromszáz pantallója.
- Mozgósítás az — ujságokban.

Békeszerződés és új háboru.

Arad, október 7.

Hideg, szinte jelentéktelen hírré huzódik össze, a mit hónapokkal ezelőtt megváltó szenzációnak vártak. Olaszország és Törökország követi holnap Onchyban aláírják a békét, amely végét jelenti a tripoliszi háborúnak.

Ki beszél ma Tripolisról, Kyrenaikáról, Benghaziról és Onchyról? A régi háborúnak nagy nehezen vége lett, de még be se fejezték, már küszöbön van az új, a rosszabb háboru. A régítőlünk távol, Afrikában vívta meg a két ellenfél, — az új itt készül, a szomszédságunkban, Európa viharfészkében, s benne öt nép keveredik össze, a melyekről nem tudhatjuk biztosan, hogy egyik-másikuk melyik nagyhatalomhoz fogódzik. S ha a tripoliszi háboru egy esztendő alatt hitelválságot idézett elő, amely immár a türehetlenségig feszült, — mi fog az újabb, a balkáni háborúnak nyomában lenni?

Az ember szeretne még a háboru elkerülésében bizni, de ez az optimizmus egyre nehezebb. Kétségtelen, hogy a rémhírek

egyre előbbre futnak a valóságnál, de lehet, hogy a valóság is utóléri őket. Az ultimátum, amelyet egy hét óta holnapra és holnaputánra jelezgettek, még mindig nem történt meg. Minden nap új híreket hoz az átlépett határokról, kitört ellenségeskedésről, az első ütközetről, a mi eddig szintén nem történt meg. A szerajevói és raguzai hadtestek mozgósítása, ha valószínű is a bekövetkezése, aligha befejezett dolog. Ellenben kétségtelen, hogy Szerbia és Bulgária fegyverben, harcra készen állanak, amely állapot ugyan még mindig nem jelent biztos háborút, de már erősen megnehezíti a békeközvetítő diplomácia mesteriségét.

„Ha csak valami csoda nem történik... Lassankint ennyire zsugorodik a reménység, hogy a háboru kikerülhető lesz. Annak a háborúnak a kitörését, amelyet az osztrák-magyar monarchiának kellett volna Szerbiával viselni, egy, ha nem is csodaszzerű, de váratlan és furcsa esemény gátolta meg közvetlenül azelőtt, amikor csapataink át akartak kelni a Dunán. Legalább akkor azzal hozták kapcsolatba, hogy György trónörökös hasbarugta Kolakovicsot, a tisztizolgát, e miatt menekülnie kellett és az ő távozásával letört Belgrádban a háborus párt. Vajon bekövetkezhettek-e itt is valami coup, amely négy állam fölvonult hadikészségét egyszeriben megfordíthatja és leszerelteti?

Abban, hogy a dolgok rendes menete szerint történjenek a békés kiegyenlítés, nem igen biznak. Törökország most már hajlandó a reformokat megadni, amelyeket a balkán országok a törökországi keresztény alattvalók számára követelnek, — de, ugy

mondják, már későn. Vagy azért, mert a szláv szövetségesek a reformokat csak ürügyül használták föl, hogy a törökökbe beléköthessenek: vagy pedig — ez is plauzibilis, — a békének is drágább ára van most, mint az előtt, amikor még a mozgósításra nem kellett milliókat költeni. Az elköltött milliók most már kárpótlást kívánnak: annak a reményét pedig csak a háboru adja meg: igaz, azt a kockázatot is, hogy husszor annyit kell még elkölteni.

Azonban, a latin közmondás szerint: *qui habet tempus*, — a halogatás, a mára és tegnapi bementett nagy események elmaradása, talán mégis okot ad arra, hogy a pislogó békeremények kissé elevenebben lobogjanak. Igaz, a halogatás annyit is jelenthet, hogy mindenik fél alaposan akar fölkészülni, mielőtt a csatákba vágja magát. De ezalatt a diplomáciának is ideje van és talán mégse kell föltételezni, hogy ez idő alatt a diplomácia csak hibákat követ el és félreértéseket termel. Talán sohase volt annyira egész Európa érdekei ellen való a háboru, mint most. És azoknak az országoknak, amelyeknek van veszteni valójuk, a maguk érdekében bizonyára igyekezni fognak nyomást gyakorolni a balkáni kis államokra, akik igazán úgy viselkednek, mintha nem volna veszíteni valójuk. Ha ez a nyomás nemcsak formakép, a diplomáciai lekiismeret megnyugtatóására történik, akkor nem maradhat eredménytelen. Adig, persze nincs sok köszönet benne, hogy Svájcban békeszerződést ír alá holnap az olasz meg a török. A török, aki egyik kezével békét köt, a másikkal fegyvert kénytelen fogni az új háborura...

Intimitások

a török trónvárományosról.

(Betegség és politika. — Éjjeli beszélgetések. — A 12 álmopor. — A spangolfal. — Testőrség a fűrdőben. — Az eunuch, mint színész. — A török szultán olasz karmestere. — Gavalléros honorarium. — Török cukorkák. — Sör fagyókérről.)

(Saját levelezőnkől.)

Bécs, 1912. október 5.

Több hét előtt jelentették az ujságok, hogy a nagy török birodalom előreláthatólagos legközelebbi uralkodója, Juszu Izzedin elutazott Konstantinápolyból és utja Svájcba viszi, ahol fontos politika akcióban jut majd neki szerepe. Annyi tény, hogy a szándék meg volt: a svájci utazás. De az ezzel kapcsolatba hozott politika ezuttal bizony csak „koholmány” maradt. A török trónörökös az orvosai levegőváltózásra, pihenni és kurára küldötték a kies Helvéciába. Amikor azonban a hírlapok politikáról gágogó kacsái felröppentek, Juszu Izzedin hirtelen meggondolta a dolgot és nem utazott oda. A bécsi tudós profeszörök, miután elképzelhető alapos vizsgálódás után nagyfokú neurasthénia és anémiát állapítottak meg a fenséges páciensben, jóindulattal és bizonyos tiszteletreméltó sovénizmussal Svájc helyett — Edlach gyógyhelyet ajánlották. A török fenség már csak azért is szimpatizált ezzel az eszmével, hogy a

— lapoknak ne lett légyen igazuk... Mert Juszu Eddin tényleg nem akart ezuttal politizálni, csak kinzó idegbajától és fájdalmas szivgyengeségtől óhajtott minél előbb szabadulni. Megtelepedett hát tényleg Edlachban. Ne tessék szégyenkezni, ha netalán tán nem tudná Önök pontosan, hogy hol is van azaz Edlach? Sem szépség, sem pedig gyógyhatás dolgában nem vetekedhetik a mi Tátránk akármelyik gyógyhelyével. Egyébként: Ausztriában van Edlach, a Payerbach Reichenau állomástól 3 postakocsi órányira, mert vasut oda nem visz már.

Gyógyulást keresni jött hát ide hozzánk Juszu Izzedin, a mostanában béke és háboru előtt egyformán álló török birodalom trónvárományosa. Edlachban a Doktor Konried szanatóriumában szállott meg, ahol immár közel két hónapja pihen és gyógyul. Az „Aradi Közlöny” bécsi munkatársa ott járt Edlachban és a török herceg legközelebbi környezetének egyik igen előkelő tagjával beszélgetett a trónörököséről. Nem érdektelen tudni, vajon miként tölti idejét a magasrangu páciens. A beszélgetés során sok mindenféle érdekességet tudtunk meg a törökök jövődjéről és alább néhány intim vonásban adunk egy kis képet róla.

Juszu Izzedin most 45 éves, de a kinzó kór, amely ide hozta, idősebbnek mutatja őt. Az orvosok a betegség természeténél fogva természetesen pihenést, feltétlen nyugalmat rendeltek a fenséges betegnek. Már ez az első orvosi tanács is nagy akadályokba ütközött abból a tényből ki-

folyólag, hogy a trónörökös egyik rossz szokása, szinte szenvedélye volt: az éjjelen tul is való fennmaradás. Ezt az időt azzal töltötte el, hogy környezetével szakadatlanul beszélgetett. Ez nemcsak a beteg testi épségére volt káros hatással, de megrabolta az udvari embereket az éjjeli előtti alvás tudvalevő legnagyobb kellemetességétől. Doktor Konried főorvos tehát cselhez folyamodott: teljes orvosi komolysággal, recepttel akarta a beteget alvásra szorítani. Bár Juszu Izzedin nem szenvedett álmatlanságban, mert tudott volna ő jóízűen aludni is, ha olyan-nagyon nem rajongott volna az éjjelezés talán már csak a bohém emberek gyönyörűségeért. A recept 12 darab — álmopor irt elő, ostyában beveendő. Minden este, vacsora után kellett volna egy-egy port a hercegnek bevennie, hogy legkésőbb 10 órára ágyba, alvásra szorítsa. De a trónörökös nemcsak féltős, de ravasz férfit is volt. Az álmoporok megkészítése utáni reggelen, a szokásos orvosi látogatás alkalmával a főorvos megdöbbenve látta, hogy az este felírt 12 porból másnap reggelre csak — hat adag maradt meg. Ijedten kérdezte a beteget:

— Fenség, talán csak nem mind a hatot szedte be a porokból? ... Az borzasztó lenne!

A fenség hamiskáson mosolygott és őszinte egyszerűséggel felelt:

— Hova gondol doktor! Én csak egy port szedtem be.

Tovább faggatni a herceget nem tartotta Konried dr. ildomosnak, bárha a rejtély: hova

Az aradi gyászünnepelely.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Tegnap volt hatvanhárom esztendeje, hogy az aradi tizenhárom tábornokot hóhérkezék kivégezték. E nemzeti gyásznapi kegyeletos érzéssel emlékezik vissza minden őszinte magyar sziv. Október hatodika országos ünnep, a nemzet gyászának impozáns és örökké élő és fájó gyászának megnyilvánulása. A magyar nemzet gyászából Arad veszi ki az oroszlan részt és erre a napra a kegyeletos zarándoklás gyűlöhelyévé válik, ide hozza az egész nemzet a vértanuk megszentelt földjére a megemlékezés könyeit, a hazafias fájdalom érzelmeit. Aradon gyászünnepre gyűlt egybe az ország: itt volt a parlament küldöttsége, velünk ünnepelelt a kormány, a főrendiház és minden politikai párt, kivéve a néppártot, mely még sohasem képviselte magát ezen a szomorú napon.

Az aradi ünnep külső fényességét a kedvezőtlen időjárás egy kevésbé megzavarta, mert lehetetlenné tette a vesztőhelyre való zarándoklást.

Az egész városban, a köz és magán épületeken gyászbogók lengtek és az utcákat ünneplő közönség nagy tömegei özönlötték el. Reggel nyolc órakor érkezett meg Jankovics Béla v. b. t. t. a képviselőház alelnöke és vele a Ház és a munkapárt küldöttei, akiket a vasutnál Varjassy Lajos polgármester fogadott.

Ez évben a gyászmise, minthogy október 6. vasárnapra esett, nem volt megtartható az ünnepség előtt és ezért a közönség csak tíz óra felé gyülekezett a Szabadság szobor körül és a hatalmas teret egészen elfoglalta.

A küldöttségek és egyesületek a városháza előtti Kossuth-téren gyülekeztek, ahol Kovács Vince kulturatanácsosnak, az ünnepély főrendezőjének utasítására tanítók sorakoztatták menetté. Valóságos zászlóerdő mozdult meg, mikor a felvonulás megkezdődött.

A hosszú gyászmenetet az aradi polgári iskola növendékei nyitották meg. Majd az aradi kir. főreáliskola, aradi kir. főgimnázium, az aradi kereskedelmi iskola, a szegedi kir. főgimnázium tanulójussága következett. Utánuk az aradi waggonyár zenekara, a 48-as honvédegyelet, a vasúti nyugdíjasok egyesülete, a waggonyári munkások küldöttsége, a csizmakészítő ipárosok egyesülete, az arad csanádi műhely személyzete, a Barasztaltársaság, a magyar nyelvterjesztő egyesület tagjai, a vasúti mozdonyvezetők küldöttsége, a parlament két házának küldöttségei és különböző törvényhatóságok és hivatalok tisztviselői csatlakoztak a menethez, melynek sorában ott láttuk Gaál Jenő dr. főrendiházi tagot, Jankovich Béla képviselőházi alelnököt, Urbán Iván főispánt, Hegedüs István dr. egyetemi tanárt, Kelemen Béla, Eszterházy Mihály gróf, Nemess Zsigmond dr., Solymossy László báró, Wittmann Fe-

renc, Háromy László országos képviselőket, Varjassy Lajos polgármestert, Dálnoki Nagy Lajos dr. alispánt, Sarlot Domokos főkapitányt, Schill József vármegyei főjegyzőt, Lakatos Ottó dr. minorita rendfőnököt, Csernovits Diodor miniszteri tanácsost, Fábian Lajos törvényszéki elnököt, Szöllőssy Jenő dr., Róka József pénzügyigazgatót, Ottenberg Tivadár kamarai elnököt stb.

Az egész uton a waggonyári zenekar gyászdalokat játszott. Mire az impozáns menet a Szabadság-terre ért, dacára az esős időjárásnak, ezekre menő közönség gyűlt össze.

A vértanuk szobránál a rendet Berecz Ferenc alkapitány tartotta fenn. A lélekemelő ünnepély sorrendjét az aradi Nemzeti Színház női kara nyitotta meg. „Arad alatt” című remek gyászdal eléneklésevel, Tölger Arpad karnagy vezetésével, amit a közönség kalaplevéve hallgatott végig.

Bokor Aladár dr. fehértemplomi kir. főgimnáziumi tanár „az aradi Tizenhárom” című gyönyörű ódáját szavalta el.

Hegedüs István dr. egyetemi tanár tartotta az emlékedett szellemű ünnepi beszédet, melyet szünni nem akaró ovációval fogadott az óriási közönség és amelyből közöljük a következő szép részt.

„És ha tombol a párdűh, ha lángol a szenvedély, ha villog a gyűlölet gyilkos fegyvere, ha sikong a rágalom, ha átgázolni vagyunk készek egymáson, ha mindjárt az édes haza békéjét duljuk föl elvakult szenvedélyünkben, gondoljunk a 13 vértanura, idézzük emléktűnkbe legendás nagyságukat, érezzük a mi tőprengésünket. Aki bármily erős meggyőződéssel ádáz küzdelemben ellenségnek és nem ellenfélnek tekinti honfitársát, az menjen végig az aradi ereklyemúzeumon és lehetetlen, hogy meg ne álljon azon oltárszentség előtt, melyet az aradi foglyok a bitóra kötött vértanuk számolyának fájából készítettek, melynek glóriájában élnek ragyog a 12 vértanu nevének kezdőbetűje. Tizenhárom szent név Aulich, Damjanich, Dessewffy, Kiss Ernő, Knezych, Lahner, Lázár, Leiningen, Nagy Sándor, Pöltenberg, Schweidel, Török, Vécsey. Őket az édes hazaföld takarja el. Ez, melyhez mindent szent nevet Egy ezredév caatol... E nevet foglalja imájába és bocsásson meg ellenfelének, ölelje meg honfitársát. Tanítson meg erre a tí emléketek oh nemzet szentjei. Legyen áldott a tí emléketek!”

Az elhangzott gyönyörű szónoklat után a Ferenc-téri polgári iskola háromszáz tanulója énekelte „Csak magyarok legyünk...” gyönyörű dalt Szántó Péter tanár vezetésével.

Ezután következett a koszorúk elhelyezése. Legelsőnek Jankovics Béla, a képviselőház alelnöke lépett a szoborhoz és lelkesítő szavak kíséretében tette le a Ház koszoruját.

Gaál Jenő dr. a főrendiház koszoruját helyezte a vértanuk szobrára.

A magyar államvasutak dalosköre ezután „Valamikor Arad alatt...” című dalt énekelte Szablóczky János karnagy vezetésével.

Urbán Iván főispán a kormány, Eszterházy Mihály gróf a Justh-párt, Kelemen Béla a Kossuth-párt, Varjassy Lajos polgármester Arad vá-

ros törvényhatósága, Tabakovits György dr. az aradi függetlenségi párt, Deák Sándor dr. a nyugdíjas tisztviselők nevében koszoruzta meg a vértanuk szobrát. Majd a budapesti tud. egyetemifjúsága és az ország különböző törvényhatóságának képviselői tették le koszorúikat.

A minoriták templomában a hivatalos gyászmise ma délelőtt 10 órakor volt, melyen Lakatos Ottó dr. rendfőnök celebrált fényes papi segédlettel.

A fekete posztóval bevont katafalkot előkelő közönség vette körül.

A gyászmisén ott láttuk a hatóságok, testületek és hivatalok, valamint az ipar és kereskedelmi testületek küldöttségét.

Legyen-e a bíró képviselő?

— Bírák és ügyészek tanácskozása. —

Távirati tudósítás.

Nagyvárad, október 7.

Az Országos Bírói és Ügyészi Egyesület tegnap délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését Nagyváradon a városháza dísztermében, amelyet erre az alkalomra díszes közönség töltött meg. A közgyűlésen az egyesület 53 osztálya képviseltette magát 250 kiküldöttel.

Hlatky Endre főispán üdvözlő beszéde után Greccák Károly mondotta el elnöki megnyitóját, amelyben elsősorban Nagyvárad szülöttéről, a magyar jogállam legnagyobb előharcosáról, Szilágyi Dezsőről emlékezett meg kegyeletos szavakban, majd rátért az elmúlt évben kifejtett egyesületi tevékenység ismertetésére. Az egyesület különösen három irányban fejtett ki eredményes működést az elmúlt évben: az egyik hozzákapcsolódik a bírói függetlenség nagy eszméjéhez, a másik a bírósági jegyzők kérdése, a harmadik irány pedig egy nagy társadalmi akciónak sikeres befejezése.

Különösen érdekes volt az elnöki megnyitő beszédnek az a része, amely a bírói elemnek a törvényhozásból való kizárásával foglalkozott. Nálunk Magyarországon — ugymond — még a főrendiházba sem tud bejutni a bírói az elem, a képviselőházban pedig összeférhetetlenségi törvény határozottan kizárja, pedig fél lehet tétélezni, hogy a független bíró mint törvényhozó is független maradna. A bírói kar erkölcsi fölfogása sokkal tisztultabb, ítélőképessége sokkal élesebb és érettebb, mint más embereké, a fegyelmezett jogászai elmét és a sokoldalú élettapasztalatra szert tett bírókat pedig nem kizárni kellene a törvényhozásból, hanem módot kellene nyuj-

lett a többi öt álomporadag, nagyon furta az oldalát. Titokban kérdezősködött azután az udvari kíséret tagjainál, akik kesernyös mosolylyal adták meg neki a megoldást. Az történt, hogy amikor a patikából megjött az orvosságos doboz, benne a 12 osztás porral, a trónörökös behívatta 3 udvari emberét és rájuk parancsolt:

— Mindegyikötök most, rögtön bevesz — két-két port!

És az egészséges férfiak a parancs szerint cselekedtek. A szájukba vették az orvosságot, de elővigyázatosságból nem nyelték le, hanem a nyelvök alatt tartogatták... De a saját testi épiségeért aggódó herceg átlátott a szítán. Ő azt akarta tudni, vajon nem-e valami veszedelmes mérget akarnak talán épen bolgár, vagy olasz anarchisták vele megégetni és ezért — lea-st-not lea-st — a mérge hatását a környezetén akarta előbb kipróbálni. Amikor azonban látta, hogy a jó fiuk őt most be akarják csapni, elkezdett hozzájuk kérdéseket intézni és ők — felelni kényeszerültek; persze a nyelvök alatt rejlő porokat le kellett így nyelniük is. A várt hatás elmaradt: nem rogytak össze holtan, így hát a herceg is bátran bevett egy port... Azóta megszüntek az éjjeli diskurálások.

Juszuf Izzedin — mint általában a neurasthénák — nem szenvedhette, ha valaki idegen őt figyelte étkezése közben. A kíváncsi tekintetek elé tehát spanyolfalat állított és így ebédelt, vacsorázott.

De a felette gyanakvó herceggel más bajok is voltak. Az orvosilag előírt napi fürdőjénél egy percig sem mert magányosan maradni. Ha belépett a fürdőkádba, a medence előtt — arccal ki-

felé — ott kellett állnia magának a szanatóriumi főorvosnak és a saját udvari orvosának is. De a fürdőszoba ajtaja előtt ugyanekkor testőrségének két tagja állott, örködve minden „eshetőség” gel szemben...

A kura egyhanguságát különféle szórakozásokkal igyekeztek enyhíteni. A trónörökös szereti a zenét és a színjátszást. Nem érvén azonban más nyelven, csak törökül, ismét csak a környezetének kellett „beugrani”, akik kisebb szindarabokban, mint színészek léptek fel és ágáltak a rögtönzött színpadon — úgy, ahogy tudtak. Szerelmes jelenetek is fordultak elő, ide pedig rendszerint nők is kellenek. De a szigorú török szabályok tiltják, hogy török asszony színpadra lépjen. Ugy segítettek hát a dolgon, hogy az — eunuchok öltöztek asszonyi maskarába és játszották a női szerepeket. A hercegnek ez is jó volt...

A színházon kívül zenei élvezetben is volt része Juszuf Izzedin hercegnek. Erre a célra egyenesen Bécsből hozattak művészeket. Ezek között elsőrangú volt az épen az osztrák fővárosban tartózkodó ifjú hegedűművész: az orosz Lola Tesé kisasszony. A fiatal hölgy a trónörökös meghívására Edlachba utazott. A mult szombat volt a koncert. Egy teljes óra hosszat játszott Lola Tesé a herceg előtt, aki a legnagyobb elragadtatással köszönte meg a művészi élvezetet: 500 koronát fizetett a kisasszonynak egy órai hegedűjátékért. Persze az utiköltségeket is a trónörökös viselte és ezenfelül még a fenség vendége is volt a hölgy egy napon át.

A nagyszámu török kíséret, úgy mint uruk és parancsolójuk, európai konyhán élnek Edlachban, nem is vágyakoznak török főztekre. Csak az

édességeket nem tudják még a külföldön sem nélkülözni. Ladászámra érkezett Konstantinápolyból a sok cukorka, főként pedig az ugynevezett „rahat”. Ugy a herceg, mint a kíséret tagjainak állandóan tele a zsebök ilyen edességekkel, amelyeket szenvedélyesen és óriási mennyiségben fogyasztanak el.

A korán tiltja tudvalevőleg a szeszese italek élvezetét. De a sörbe belekóstoltak törökjeink, biz az kiválóan ivlett nekik. Isszák is az árpa levét nagy „kriglik” ból. De, hogy a mindent tudó Alláht kibékítsék, a sör ivás közben — fagyókeret rágesálnak. Ugy mondják, hogy ez elég az Ur kiengesztelődésére...

Még csak annyit Juszuf Izzedinről, hogy kíséretében van:

Azzarian pasa parancsnoklata alatt

8 effendi és

12 hölgy, akiket 24 szolgál szolgál ki. A herceg és kísérete szerényen „csak” 20 szobát foglal le maga számára.

A trónörökös immár teljesen meggyógyult, kitűnő színben van és sokat gyalogol, sétál, pedig kurája kezdetén a világért sem tett volna gyalog egy lépést is: mindig automobilban járt. Most már nem is kívánja ezt.

Azzarian pasától tudjuk, hogy a trónörökös október 8 án hagyja el Edlachot és — bár nagy kerülővel — visszatér Konstantinápolyba. A rövidebb utat elzárták előle a mostanában nagyon is harcias szerbek és bolgárok... Ki tudja, vajon az edlachi szép napokra nem-e véres harcok következnek a nemsokára lángbaboruló Balkánon?!

Lázár Antal.

tani arra, hogy oda bejuthasson. Téves az a felfogás is, hogy a bírónak azért nincs helye a parlamentben, mert kinevezését a kormánytól nyeri. Ha más állam nem félti törvényhozásának függetlenségét a bírótól, akkor nekünk sincs okunk arra, hogy kizárjuk onnan őket, a kiknek fegyelmzett elmeje bizonyára nem egy esetben terelné helyes irányba a politikai törekvéseket. Reméli, hogy a jövő népparlamentjéből nem fog hiányozni a magyar állameszme legbiztosabb támasza: a magyar bíró.

Az éljenzéssel fogadott elnöki megnyitó után Schuster Rudolf titkár terjesztette elő az igazgatóság jelentését, amelyet tudomásul vettek. Az indítványok tárgyalásánál foglalkozott a közgyűlés a jegyzők helyzetével és a bírótalár kérdésével. A közgyűlés után ünnepi diszebed volt, amelyen több felköszöntő hangzott el. A jövő évi közgyűlés Temesvárott lesz.

Három millió az aradi új közkórháznak.

— Értekezlet a főispánnal. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Az új közkórház régóta huzódó kérdése ma egy lépéssel előbbre jutott. Ismeretes, hogy Arad megye a céljának már meg nem felelő megyei közkórház helyett Arad várossal egyetértve új kórházat akar létesíteni. Hogy az ehhez szükséges anyagi eszközöket előteremtse, elsősorban azt kérte a vármegye a belügyminisztertől, hogy a kórház napi ápolási díját a mostani 1'62 koronáról majd az új kórházban engedélyezze 2'15 koronára felemelni és a két összeg közti különbség annuitásával törleszthető tőkét a kórház építésre kölcsönözze az országos betegápolási alapból. Erre a felíratra hosszabb szünet és sok sürgetés után válaszolt a belügyminiszter. Leiratában azt tudatta Urbán Iván főispánnal, hogy örömmel veszi tudomásul a vármegye és város közös kórházépítési szándékát, de mielőtt az állam hozzájárulásáról döntene, tudni kívánja, hogy mihez járul hozzá: építési programot kér.

A kórház építési programjának megállapítására Urbán Iván főispán ma délelőtt értekezletet hívott össze a vármegyeházára. Az értekezleten résztvett Dálnoki Nagy Lajos alispán a vármegye, Petrovits Arzén az államépítészeti hivatal képviselőjében, Virágh Lajos főmérnök, Boross Béla dr. és Tisch Mór dr. tiszti főorvosok, Zimmermann Károly dr. a közkórház igazgató-főorvosa és Heppes Aladár tb. főjegyző. Megállapították az értekezleten, hogy az 1913. évi állami költségvetésben összesen hét millió koronát vett fel a kormány új kórházak építésére. Teleszky János pénzügyminiszter pedig kijelentette exorzéjában, hogy ebből az összegből kórházat építő törvényhatóságoknak ugyanolyan összegű segílyt ad, amint a törvényhatóság járul hozzá a kórházépítéshez.

Az értekezlet első teendője az volt tehát, hogy megállapítja a két törvényhatóság hozzájárulásait: mit, mennyit kötött le határozataiban a vármegye és a város az új kórház építésére. A vármegye jogerős közgyűlési határozattal erre a célra rendelte a jelenlegi kórház telkét 500.000 korona, a kórház kinnlevőségeit 200.000 korona és berendezését 50.000 korona értékben, összesen tehát 750.000 korona értéket. A város a kórház céljára az ötmetőben ajánlott területtel, a városi kórházalappal és a Spitzer-téle alap félmilliójával ugyanakkora összeget helyezett kilátásba, azonban még egyelőre közgyűlési határozat nélkül. Első sorban tehát az értekezlet abban állapodott meg, hogy Arad város törvényhatósági bizottságát megkérlik határozataira: ajánljanak fel az új kórház céljára elegendő nagy telket, annak esetleges kiterjesztésé-

hez szükséges zónával és a Spitzer hagyatékot, ha a közalapítványi igazgatóság is hozzájárul ennek az alapnak az átengedéséhez. Miután pedig így a város és a vármegye összesen másfél millió koronát szánhat a kórházépítésre, ugyanennyit remélhetnek a kormánytól is.

A belügyminiszter és pénzügyminiszter támogatását és jóindulatát az aradi új közkórház ügyében október végén küldöttség fogja kikérni, amelynek vezetésére Tisza István grótot nyelik meg.

A goromba grófi párt.

— Ellenzéki gyűlés Kolozsvárott. —

Távriati tudósítás.

Kolozsvár, október 7.

A szövetszített ellenzéki pártok tegnap Kolozsvárott népgyűlést tartottak, amelyre az ellenzéki képviselők közül Apponyi Albert gróf, Károlyi Mihály gróf, Déry Zoltán, Zichy Aladár gróf és Gaál Sándor vezetésével többen leutaztak. Résztvett a gyűlésen több erdélyi függetlenségi pártszervezet küldöttsége, valamint a budapesti szocialisták s a választójogi liga néhány vezére is. Az ellenzéki képviselőket a vasuti állomáson nagy közönség élén Kenéz Béla egyetemi tanár üdvözölte.

A gyűlést szabad ég alatt, a Mátyás-kerületen tartották meg. Apáthy István egyetemi tanár roppant elkeseredéssel támadta a kormányt és a többséget. Beszédét azzal az óhajttal végezte, hogy ne legyenek többé magyar anyák, akik Tisza Istvánokat és Lukács Lászlókat szülnék. Jöcsák Kálmánnak, a szocialisták szóznokának beszéde után Apponyi Albert gróf fejtegette hosszabban a politikai válság okait. Főlemlítette a balkáni háború veszedelemét is.

— Némelyek hangoztatják, — mondotta — hogy ebben a válságos és fenyegető helyzetben az ellenzéknek abba kell hagynia eddigi harcát, holott megfordítva, a kormánynak kellene kezdeményeznie mindazt, ami az erők összefoglalására szükséges. Az ellenzék becsületét kötötte a népjogok kiterjesztéséhez s a jogrend helyreállításához, ettől nem is fog tágítani s még ha a nép cserben hagyná is, akkor is előremenne.

Zichy Aladár beszélt azután, aki azzal végezte beszédét, hogy a nép ne csak lelkesedéssel és éljenzéssel, hanem tettekkel is foglaljon állást a küzdők mellett.

Károlyi Mihály gróf az ellenzék bécsi kirándulásáról számolt be s többek közt azt mondotta, hogy az ellenzék vezetői azért nem vettek részt a kirándulásban, „mert azok a gazemberek, akik most kormányom vannak, még attól se riadtak volna vissza, hogy Apponyira, akit az egész világ tisztel, kezet vessenek.”

— Mi elpusztulhatunk — mondta még Károlyi — de lehetetlen, hogy az általános, titkos választójogi ügye elbukjék. Ha ezt hinném, nem akarnék többé magyar lenni.

Bokányi Dezső a szocialisták szóznoka azt hangoztatta, hogy a szocialisták is együtt éreznek az ország földjével, történetével és fejlődésével. Az ellenzék és a szocialista párt szövetségében gigászi erő van, mely a mult ódon kamrájába üzi vissza a parlamenti erőszak elkövetőit.

Lovász Márton Justh Gyula üdvözlését tolmácsolta.

Déry Zoltán arról beszélt, hogy a kormány és a többség részvénytársasági alapon csinál abszolútizmust. De mégis nem az a legnagyobb bűnük, hogy garasokat, vagy milliókat lopnak, hanem az, hogy meglopják az ország bizalmát. Déry terjesztette elő a határozati javaslatot is, mely új minisztériumot, a képviselőház feloszlását, becsületes választójogot s végül Lukács és Tisza vád alá helyezését kívánja.

Déry beszéde közben valaki felkiáltott: — Mi van a milliókkal?

Déry erre kijelentette, hogy idevonatkozó vádját elejétől végig most is föntartja s bátran megy a bíróság elé.

Jász Oszkár és többen beszéltek még. Délután az ellenzéki képviselők résztvettek az egyetemi ifjuság október 6-iki gyászünnepén s itt Apponyi Albert gróf, Károlyi Mihály gróf és Zichy Aladár gróf mondott beszédet.

A kolozsvári népgyűlésen tudósítónk szerint három-négyezer ember vett részt, a közönség jó részt munkás és az egyetemi ifjuság volt.

Gromon Dezső háromszáz pantallója.

— Árverelik a hagyatékot. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, október 7.

A magyar *arbitrarius elegantiarum* hátrahagyott homijáért napok óta harcolnak az emberek egy váci utcai lakás kopaszra pusztított falai között. Az árverelők egyik része a kedves báró jóbarátai közül toborzódott össze: ők a kegyelet nevében szöktetik fölfelé az árakat. A másik, a nagyobbik rész azoknak a sorából való, akik a hiána nem épen kellemes, de megérdemelt nevére hallgatnak. Az egész árverés lassanként belefulladt abba a közönséges, bántó viccelődésbe, amely a zálogházi kótyavetyénél divatos, ahol olyan emberek adnak egymásnak találkozókat, akik kölcsönösen kibírják az egymás — jelenlétét. Itt, a *savoir vivre* nagymesterének az otthonában kinosan, undorodást keltően hatott ez a csunya, garasos komédia. Az urak, kevés kivétellel, hamarosan elmenekültek.

Ma arról volt szó, hogy kalapács alá kerül a báró rengeteg ruhája és hét szobájának a berendezése. Az uraságoktól levetett című ruhakereskedők és az alkalmi butorárosok teljes számban és mesterségük teljes díszében fölvonultak. Ami annyit jelent, hogy a kicsi szobában néhány perc alatt döglétevé vált a levegő a sok rossz szivartól. Gyönyörű fiatal hölgyek, igazi méltóságok — akik egy-egy apró dísz tárgy kedvéért jöttek — riadtan siettek ki a szabadabb vidékre. A hivattasos árverelők valósággal kifüstölték őket. Az is félt volt, hogy egy-egy rosszindulatu szivar lyukat pörkölt valamelyik drága ruhában.

Butor azonban és igazi ruhaféle nem kerülhetett sorra. A nagy rendtelenségben lassan ment a munka, délig tartott a nippék és a hasonló, csekély értékű holmi eladása. Alig egy-két darab érte el a százkoronás árat. Tizenkét óra után fehérnemű, vadászruha, cipő és rengeteg vadászfelszerelés kikiáltása következett. Ekkor azután végkép birtokukba vették a hiának a teret.

— Tizenkét pár cipő, — mondotta a kikiáltó.

— Hányas számu? — kérdi valaki a tömegből.

— Negyvennégyes-negyvenötös! — kiáltja egy asszony, a lehangosabb az egész társaságban. — Olyan lába volt a méltóságosnak, mint az uramnak.

— Harminchat darab fehérnemű, mindenféle, vegyesen.

Egy asszony vette meg negyvenkét koronáért. Hét pár csizma körül nagy vételkedés támadt. Vadászcsizma, diszmagyarhoz való, vadonatu gummicizma, mind finom sámfán, jó néhány száz korona értékben. Erre is az élesszavú, éneklő hangú asszony licitált elkeseredetten. Százkét koronáért vette meg. Valaki megkérdezte, miért veszekedett olyan nagyon a csizmakért.

— Mert majd jó lesz a Gizella-téren, a fiákeros-standon, — felelte az asszony. — Az uram

kocsis, a báró urnak a kedves fiákerosa volt, elég sokat keresett tőle, azért nem hagyom másnak. Na!

A közönség már majdnem megilletődik, de az asszony már kevésbé érző hurokat penget. Egy gyönyörű vadászruháért öt koronát ígér. Egyek rászólnak, hogy az neveléses.

— Nevetséges? — rikácsolja Steinerné, mert így hívják. — Mit gondolnak, miből élek én meg a férjem és a hat gyerekem? A fiákerosságból most csak éhen lehet halni. És az én férjem naponta két kiló húst eszik. És megérdemli, mert fess gyerek...

Délután már ez a hang. A jelenet tárgyságba fordul. Csak egy Van Ostade, vagy Teniers tudná megrajzolni ezeket a groteszk, majdnem neveltető és nagyon fájdalmas otrombaságokat...

Végre mégis a hiénák vették meg a vidám báró háromszáz pepita pantallóját.

Mozgósítás — az ujságokban.

— A magyar kormány határozatai a balkáni zavarról. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Vasárnap és hétfőn mozgósításról szóló hírek riasztották meg a háborús bonyodalmaktól különben is idegessé vált aradi lakosságot. Vasárnap olyan fantasztikus jóslások forogtak, hogy a tájékozottabbak ámulva csapták össze a kezüket. Arról regéltek a hírek, hogy a temesvári VII. hadtesthez tartozó ezredek — így az aradi 33. gyalogezred is — megkapták már a mozgósítási parancsot, amelyet napiparancsban (!) kihirdettek a legénység előtt. Sőt már az ezred zászlósait soronkívül hadnagyokká is előléptették, hogy mire az ezred a szerb fővárosba jut, hadnagy rangban aprítsák darabokra a rácokat.

A tegnapi és mai nap persze kellő értékre szállította a fantasztikumokat, mert hiszen a háziezred még sértetlenül itt van és nem is remélik, hogy elhagyják a vár területét. *Barbini* Sándor ezredparancsnok például e hónap 25-ig Karlsbadban kurálja a gyomrát. Ha az ezredre nézve komoly napok következnek, *Barbini* valószínűleg már ezrede élén lenne.

De a közelékvő veszélyről egyelőre szó sincs. Ellenben tényként megállapítható a következő:

A Bosznia-Hercegovinában és Dalmáciában állomásozó 15., illetve 16. hadtest ezredeit hadilétszámmá egészítik ki, ép úgy, mint három évvel ezelőtt az annexió idejében történt, mert azon a határszélen dokumentálni kell, hogy nem engedünk át a szerb, bolgár, vagy montenegróiaknak idegen területeket. Ezért van szükség e határ megerősítésére s azért emelik *hadilétszámra* az ottani ezredek *békelétszámát*. Ez némileg Aradot is érinti, mert a 33. gyalogezred negyedik zászlóalja (vagyis négy teljes század) a hercegovinai *Cirkevica* faluban állomásozik egy év óta. Ezeknek a tartalékosai többeket be fognak hívni, ép úgy, mint három év előtt. Ezek a tartalékosok már figyelmeztetést is kaptak, hogy ne hagyják el tartózkodási helyüket, mert nem tudható: mely apon kell ezredükhöz bevonulni.

Ez tény, de ez nem mozgósítás és nem jelenti, hogy már csatába viszik a magyar fiukat. Mert hiszen még a bolgárok és szerbek se hadakoznak. A mozgósítás hírének egyébként hivatalosan is megcáfolták.

A miniszterelnökségi palotában ma délelőtt tíz órakor *Lukács* László miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt, amelyen a kormány tagjai teljes számban részt vettek. A minisztertanács déli egy óráig tartott és a folyó ügyeken

kivül a külső politikai helyzet folytán beállható eshetőségekkel és az azokból kifolyólag szükségessé válható intézkedésekkel is foglalkozott. A jegyzőkönyvet *Skerlecz* Iván báró miniszteri tanácsos írta.

Erről a tanácskozásról a bécsi *Neues Wiener Tagblatt*-nak ezt jelentik Budapestről:

A magyar kabinet tagjai ma délelőtt *Lukács* miniszterelnök elnöklésével egybegyültek, hogy a hadvezetőség legújabb követelésével szemben állást foglaljanak. A helyzet megváltozott és a magyar kormány álláspontja ehhez a megváltozott helyzethez alkalmazkodott. Ausztria és Magyarország nem gondol mozgósításra s amit a *hadügy-minisztérium* kér, nem mozgósítási hitel. Ebben az értelemben tehát a balkáni válság és a hadvezetőség újabb követelése között nincs összefüggés. A hadvezetőség a helyzetet arra akarja fölhasználni, hogy a parlamenteket őszintén és becsületesen tájékoztassa a dolgokról és hogy meghatalmazást kapjon az újabb kiadásokra, ne hogy akkor, amikor a veszedelem nagyobbodni fog, törvényhozási meghatalmazás nélkül legyen kénytelen kiadásokat tenni, mint a boszniai annexió idejében. Mind a két kormánynak el kell magát tehát határoznia, hogy a 250—280 millió katonai követelés megszavazásához hozzájáruljon. A két pénzügyminiszter nehéz szívvvel fog e kiadások fedezetéről gondoskodni, de ők is a viszonyok kényszere alatt vannak, azokra tekintettel kell lenniük. A magyar miniszterelnök elvben teljesíti a követeléseket, amelyeknek határozott összegét még nem tudják, de a *fontebb említett összegek keretében fognak mozogni*. Azt sem állapították meg, hogy melyik delegációt fogják ennek az összegnek megszavazására fölkérni. Ezekben a dolgokban a döntést a közös miniszteri tanácskozásnak tartották fenn, de valószínű, hogy az új követelést még a mostani delegáció fogja elintézni, hogy a következő delegáció tiszta helyzettel találkozzék. Erre nézve több körülmény irányadó, így az, hogy előlegeket kerülni akarnak és hogy a beszerzések ma olcsóbbak, mint a külső helyzet esetleges megrosszabodása esetében. Az azonnal való elintézést a nemzetközi helyzet ajánlja.

VÁROS ÉS MEGYE.

Az iskolák és az utak Aradmegyében.

— A közigazgatási bizottság ülése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt 9 órakor tartotta október havi ülését, amelyen *Urbán* Iván főispán elnökölt és a bizottsági előadói havi jelentéseiket mutatták be. *Róka* József pénzügyigazgató a szeptember havi adóbefizetés kimutatását terjesztette elő. A kimutatás a következő: egyenes adó címén 137.086 koronát fizettek, hadmentességi díjak 13181 koronát és közvetett adók fejében 412.417 koronát. Mind a három adónemben emelkedett a befizetés: az egyenes adónál 36.651, a hadmentességi díjnál 9525 és a közvetett adónemnél 115.667 koronával.

Kedvezőek voltak a közegészségügyi viszonyok is *Borsos* Béla dr. tisztii főorvos beszámolója szerint, amennyiben a fertőző megbetegedés gyéren fordult elő és enyhe lefolyású volt. Vörhenyben 17, kanyaró 9, hólyagos himlő 4, hökhurut 35, hagymáz 21, difteritiz 17 esetben fordult elő, de halállal csak egy difteria eset végződött.

Varjassy Árpád kir. tan. tanfelügyelő arról tett jelentést, hogy az aradmegyei, nem állami népiskolák milyen összegű államsegélyben részesülnek. Az 1912—1913. iskolai évre a közoktatásügyi miniszter a következő állami segélyeket utalványozta: az aradmegyei községi és felekezeti népiskolák folyó szükségleteinek fedezésére negyvenegyszer koronát, felekezeti népiskolák tanítóinak fizetésekiegészítésére és korpóllékára összesen 49.638 koronát. Ebből az utóbbi összegből az egyes felekezetek a következő arányban részesül-

nek: római katolikus felekezeti iskolák tanítóinak jut 7200 korona, reformátusoknak 10 400, ágostai evangélikusoknak 2300, izraelitáknak 700, görög katolikusoknak 1700 korona. A görögkeleti román felekezeti iskolák tanítói 26.900 korona fizetésekiegészítést kapnak erre a tanévre. Tehát a románok nem panaszkodhatnak az állami támogatás miatt, mert több államsegélyt kapnak, mint a többi felekezeti iskolák együttvéve.

Az államépítészeti hivatal főnöke helyett *Petrovits* Arzén műszaki tanácsos terjesztette elő a hadgyakorlatok előtt készített utjavítások, országut-rendbehozások kimutatását.

A jelentéshez *Zselénszki* Róbert gróf szólt hozzá, aki a világségi ut állapotát tette szóvá. Ezt az utat a hadgyakorlat előtt marosmenti törött kővel burkolták és a követ lehengerelték. A marosmenti kő azonban a henger alatt szétmállik és az így burkolt ut rosszabb lesz javítás után, mint javítás előtt. Indítványozza, hogy a marosmenti kő használatát tiltsák el az aradmegyei országutak burkolásánál.

Petrovits Arzén felvilágosításai szerint a hadgyakorlat rendkívül sürgőssé tette az utak javítását, a halmágyacsuci kőbánya pedig nem tudott elegendő zuzott követ szállítani. Így használták fel a solymosi és harackai bányákból szállított marosmenti követ. A kedvezőtlen eredményt az abnormális időjárás rovására írja, mert a marosmenti kőben van elég kemény minőségű is, amely elbírja a hengerelést.

Urbán Iván főispán *Zselénszki* indítványát támogatja és kiegészítette azzal, hogy a közigazgatási bizottság a kereskedelmi minisztertől kérje a marosmenti kőfajok minőségének megállapítását és ha a kő csakugyan hasznavehetetlen utak burkolására, akkor a közszállításból kilitásat.

A bizottság ezt a feliratküldést el is határozta. Ezután még *Urbán* főispán tett észrevételt a debrecen—fehértemplomi állami közút gidres-gödörös voltára és azt kérte, hogy az államépítészeti hivatal célszerűbb utjavításra szoktassa közegeit.

Kisebbitára adott okot a talpasi fahid javításának az ügye. Az Arad- és Biharmegyei közlekedést a Fekete Körösön átvezető hid meglehetősen rozszant állapotban van és a közigazgatási bizottság már hónapok előtt 6700 koronát szavazott meg a javítására. Az árlejtésen, melyet a munkára kiírtak, a legolcsóbb vállalkozó is 8800 koronát kér a javítási munkáért. Ma tehát ezt a pótköltséget is meg kellett szavazni.

Urbán Iván főispán arra nézve kért felvilágosítást, hogy sürgős-e a hidjavítás, mert ha nem: akkor várjon a vármegye, amíg a derecske—csermői helyi-érdekű vasut építését megkezdik. A vasutársaság ugyanis a Körösön olyan vashidat épített, amely közúti közlekedésre is szolgál.

Dálnoki-Nagy Lajos alispánnak a hidjavítás hasznavehetetlenül sürgős voltát illető felszólalása után a bizottság megszavazta a pótköltségeket is.

Városi szállítások. Arad város gazdasági széke ma tartott ülésen bontott fel több ajánlatot, melyek a kiírt versenytárgyalásokra érkeztek be. A városi szegényház kenyérért *Tarnay* Ernő akarja szállítani. Ajánlatában kijelenti, hogy őt nem vezet anyagi haszon, mert minden kifizetett számla összegéből hajlandó tiz koronát adni az árva háznak, de nagyon unatkozik és ezért keres foglalkozást. 26 fillért kér a kenyér kilójáért, míg *Reich* Dávid 258 fillérért kínálja. A gyermekorvosi kenyérszükségletét *Farkas* János látta el eddig, továbbra is őt bízzák meg. A husszállításra *Glück* Károly és testvére pályázik, marhahusért 176 fillért, borju és sertéshusért 190 fillért, zsírért 176 fillért kér. A tejsze a buzsáki gazdaság 23 háromnegyed fillérrel, az aradi tejszarnok 24 fillérrel pályázik. — A városi irógépeihez szükséges kellekre *Weisz* Leo, *Bloch* H. és fia, *Pichler* Sándor cég adtak be ajánlatot 20 százalék engedménnyel a kikiáltási árból, *Ziffer* Sándor az egység árral pályázik. Irógépek karbantartását, gépenként és évenként 20 koronáért *Ziffer* Sándor vállalja. A papir és egyéb irodai szerekre *Róth* testvérek 30 százalékos, *Pichler* Sándor 47 százalékos, *Bloch* H. és fia 45 és fél százalékos engedménnyel az árjegyzéki árból tettek ajánlatot. Készénre ajánlatot tett: *Kneffel* Károly és fia még pedig petrosényi akna szénre 230 korona, darabos szénre 328 korona, porosz szalon szénre 352 korona vagononkénti árból, *Róth* József pirszénre, 335 korona vagononkénti árból. Kötél árukra *Mattusek* József és fia 25 százalékos, *Reich* B. Károly és fia 30 százalékos engedménnyel pályázik. Az ajánlatokat a gazdasági szék kiadta a számvétségnek átszámítás céljából.

Az aradmegyei közkórház költségvetése. A megyei közkórházi bizottság még augusztus végén összeállította és a belügyminiszterhez fel is terjesztette a közkórház 1913. évi költségvetését és azt kérte, hogy a miniszter 1 korona 68 fillér napi ápolási díjat állapítson meg az aradmegyei közkórház szükségleteinek részbeni fedezésére. A belügyminiszter azonban a költségvetést nem hagyta jóvá, az előirányzott kiadásokból az összes fizetésrendezési tételeket — az osztályvezető főorvosok illetmény felemelését, a kórházi irnoki fizetésrendezést — törölte. Töröl: ezenkívül új és szükséges kórházi felszerelésekre előirányzott 4000 koronát is és így 1'62 korona napi ápolási díjat talált elegendőnek a költségek fedezésére. A közigazgatási bizottság ma foglalkozott a miniszter leiratával és elhatározta, hogy előterjesztéssel él a miniszterhez, akitől az eredeti kórházi költségvetés jóváhagyását kéri.

Diósy Nusi a Népoperában.

(Két hónapos vendégszereplés. — Beszélgetés a primadonnával.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

A színház rajongóinak és az aradi színház iránt érdeklődőknek bizonyára meglepetés lesz az a hír, amelyet Budapestről kapunk. Arról van szó, hogy *Diósy Nusi a Népoperához megy.*

Ne tessék kérem azért valami nagyon megijedni. Nem örökös és visszavonhatatlan távozásról van szó! Isten őrizzen attól! Nem azért imádkoztunk évekig jó operettért, hogy most, amikor megvan a legnagyobb erőssége faképnél hagyjon. Erről nincsen szó. Mindössze két hónapig fogjuk nélkülözni a bájos primadonnát, aki egy nagy budapesti színháznak, a Népoperának kiségitésére vállalkozik.

A Népopera megszerezte *Fall* Leonak legújabb operettjét, amelynek a címe: „Oh du lieber Augustin!” és amelyet hónapok óta nagy sikerrel játszanak a berlini *Neues Theaterben*. Ennek az operettnek két női főszerepe van: A szobaleány és a hercegisasszony, a Népoperának azonban csak egy tagja van, aki ebben a szerepkörben megállja a helyét. Ez pedig Szoyer Ilonka, aki ki is választotta magának a szobaleányszerepe.

Mint hogy azonban az operettet a hercegisasszony nélkül nem lehet előadni, Márkus Dezső igazgató körülnézett a fővárosban. Hasztalan nézett azonban körül, mert nem talált olyan színésznőt, aki méltó partnere lett volna Szoyer Ilonkának. Ekkor azután Aradra gondolt és vendégszereplési ajánlatot tett Diósy Nusinak. A vendégszereplés tartalma két hónap lenne, az ideje pedig jövő február, március, vagy március április. A tiszteletdíj is meglehetősen csinos és az aradi primadonna hajlandó volt az ajánlatot akceptálni, ha a direktora nem ellenzi a dolgot. De hát Szendrey, mint közismert jó ember megadta az engedelmet, úgy, hogy ez az ügy befejezetnek tekinthető.

Eddig szól budapesti híradásunk, hogy meggyőződünk a valóságáról, felkerestük ma délután lakásán a primadonnát. Nusi először nem akart tudni semmiről és kijelentette, hogy ne is írjunk egy szót se, mert ő a legenergikusabban lecsáfol mindent. Később azonban megenyhült és beszélni kezdett.

— A dolog úgy történt, hogy a nyáron Berlinben voltam és ott megneveztem a „Lieber Augustin-t.” Nagyon jó darab, nem tudom hányadszor adták és mégis alig tudtunk jegyet kapni. Én rögtön kiválasztottam a hercegisasszony szerepét. Hazautaztomban Budapesten találkoztam a dirinével és együtt felkerestük Márkusékat. Diskurzus közben Márkus Dezső egyszerre hozzám fordul, hogy nagy zavarból segíthetném ki. Megszerezte előadásra a Lieber Augustint, de a feleségének nincs megfelelő partnere a hercegisasszony szerepére. Játszam el hát én. A darab tavasszal kerülne bemutatásra, amikor Szendrey engem jobban nélkülözhet, mint télen. Persze azt mondtam, hogy ez lehetetlen, mert én az aradi társulatnak vagyok a tagja és vélem

Szendrey rendelkezik. Ha ő beleegyezik, akkor lehet róla csevegni. De ez a dolog most igazán nem aktuális. Hol van még a tavasz? Addig még Márkus tiz színésznőt is találhat annak a szerepnek az eljátszására. De kérem kedves szerkesztő ur, ne írja meg a dolgot. Ne higye az én kedves aradi közönségem, hogy itt akarom hagyni.

Vizsgálat

Szelle József ellen.

— Az eltűnt okirat. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Az aradi királyi ügyészség olyan ügyben indított most eljárást, amelyben *Szelle József* nevezetes aradi ügyvéd a főszereplő. Egy eltűnt okirat tette szükségessé ezt a vizsgálatot. Alább teljes tárgyilagossággal adjuk közre ennek az érdekes ügynek részleteit, ama jelentés alapján írjuk meg, amelyet *Boda Ferenc* aradi törvényszéki irattáros tett meg a törvényszéknek. Ez a jelentés már a királyi ügyészségnél van, ahol ennek alapján megindították az eljárást.

Az ügy részletei ezek:

Erdélyi Andor aradi ügyvédi irnok felesége, aki aradi varrónő, 1902 ben bepörölte egy váltó alapján 300 korona erejéig özvegy *Schwemmer Ernőné* aradi lakost. A váltón *Fischer Matild* férjhezett *Szelle Józsefné* kezésként szerepelt. Az aradi törvényszék Erdélyiné javára és Szelléné terhére megítélte a követelést és erről végzés útján értesítette a feleket, többek között Szelléné is, aki aláírta a vétivet, amely igazolja, hogy ő átvette a végzést.

Erdélyi Andorné azonban az ítélet birtokában se kapta meg a 300 koronát, mert Szelléné mindig halasztgatta az összeg kifizetését. Amikor néhány héttel ezelőtt Szelléné meghalt, Erdélyi Andor a felesége nevében fől szólította Szelle Józsefet, hogy egyenlítse ki boldogult felesége adósságát. Ez a fől szólítás e hónap 3 án ment el; ugyanekkor Erdélyi főlment *Boda Ferenc* törvényszéki irattárhoz és ott meggyőződött róla, hogy a 300 koronás váltópörre vonatkozó összes iratok sértetlenül megvannak és ott található Szelléné aláírásával a vétiv is.

— Holnap, vagy holnapután — mondta Erdélyi — bizonyosan föl fog ide jönni Szelle és megnézi ezeket az iratokat. Kérem, tessék vigyázni, hogy el ne tűnjön belőlük valami.

És a nyomatek kedvéért három darab osztával az iratokhoz ragasztotta a legfontosabb okiratot, a Szelléné aláírásával ellátott vétivet. Ha ez a vétiv eltűnik, akkor nincs bizonyíték arra, hogy Szelléné kézhez kapta a 300 korona megítéléséről szóló törvényszéki végzést. Ez esetben csak nagynehezen tudna új ítéletet kapni Erdélyiné, mert egészen új eljárás válik szükségessé hasonló esetben. Látni való tehát, hogy Erdélyinek nagy érdeke volt ezt a vétivet féltetni.

E hónap 4 én, pénteken Szelle csakugyan megjelent Boda irattárosnál és elkérte a pör iratait, amelyeket nagy ambícióval tanulmányozott. Jelen volt ugyanekkor *Lengyel János* dr. pécskai ügyvéd is. Bodának föltűnt, hogy Szelle nem rendesen rakta vissza az iratokat a csomóba, de nem szólt neki. Amint Szelle elment, a következő pillanatban az irattárban termett Erdélyi és elkérte az iratokat. Azonnal konstataálta, hogy a szobában lévő vétiv, amelyre olyan nagy súlyt helyezett, eltűnt. A fölfedezést nyomban közölte *Tompa dr.* törvényszéki jegyzővel, aki gyorsan Szelle után futott és közölte vele, hogy a távozása után eltűnt a vétiv. Szelle tagadta, hogy ő elvitte volna a fontos iratot, de még azon a napon fölkereste Erdélyit, kijelentette, hogy a vétiv eltűnése dacára kifizeti neki a 300 koronát.

Erdélyi most már nem is csinált volna kárust az ügyből, ámde Boda irattáros jegyző-

könyvbe foglalta a vétiv eltűnésének történetét és a terjedelmes jegyzőkönyvet fölterjesztette a törvényszékhez. Itt kriminálisnak találták az ügyet és az összes iratokat áttették a királyi ügyészséghez, amely megindította az eljárást.

Csanád megye az obstrukció ellen.

— A parlamenti anarchiát helyeslő törvényhatóság. —

Saját tudósítónktól.

Makó—Győr, október 7.

Ma tartotta *Csanádvármegye* törvényhatósági bizottsága ülését, amely elé nagy érdeklődéssel néztek a törvényhatósági bizottság tagjai. Az érdeklődést az magyarázza meg, hogy a közgyűlés tárgysorozatán szerepelt *Zemplén és Tolnamegye ismeretes átirata* és hogy *Návay Lajos*, aki a legutóbbi időben politikai nyilatkozatot egyáltalán nem tett, *felszólalásra készült a közgyűlésen.*

A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számmal jelentek meg. Megválasztották a közigazgatási bizottság tagjait, köztük *Justh Gyulát* és *Návay Lajost* is. Ezután az átiratra került a sor. Az állandó választmány határozati javaslatában kimondta, hogy a mélyen fájlalt és sajnálatos parlamenti események előidézője ama kényszerhelyzet, amelybe a kormányt és a többségi pártot a *kisebbség erőszaka* hozta. Ezuttal is hangoztatja a békére irányuló óhaját és kifejezi reményét, hogy a pártok a kölcsönös engedékenységre lépnek és az ország javát előmozdító üdvös javaslatok megvalósításával enyhítik és feledtetik az eseményeknek hatását.

A határozati javaslathoz elsősorban *Justh János* szólt, aki hajlandó lett volna elfogadni a javaslatot, ha kimarad belőle az obstrukció bírálata vonatkozó rész. Ezután általános érdeklődés mellett *Návay Lajos* emelkedett szólásra.

— Kijelenti, hogy elfogadja az állandó választmány javaslatát, mert a javaslat hangja bébés és konciliáns. Szerinte nem lenne a vármegye hivatása, hogy politikai kérdésekkel foglalkozzanak, a jelen alkalommal azonban minden jó hazafinak keresni kell az alkalmat a kivezető ut megtalálására. Örömmel látja az állandó választmány ezirányú állásfoglalását. *Élteti az obstrukciót* és foglalkozik annak történetével. Áttérve a választásokra, elismeri, hogy történtek erőszakosságok, azonban az ellenzék is alkalmat adott ezekre. El kell ismerni, hogy 1910 ben nemcsak a kormány erős fellépése, de a koalíció mulasztása is előidézte az általános változást a parlament jelenlegi összetételében. Áttér a választóreform kérdésére és kijelenti, hogy nem lát veszélyt abban, ha a nemzetiségek nagyobb képviselőket kapnak. A társadalmi szempontokat illetőleg kívánja, hogy a művelt elemek befolyása érvényesüljön és a liberális felfogás találjon teret. Nem az, amely hangos és puffogó jelszavak után, hanem az, amely igazi demokratikus szempontok szerint óhajítja a kérdést megvalósítani.

A politikai események felett csak sajnálkozni lehet. Az események megtörténtek, de hol van hát a siker? Seholy! Se a kormány, se az ellenzék részéről. Nézete szerint a mai helyzet fenn nem tartható és mielőbb meg kell találni azt az utat, amely a mai helyzetből a béke felé vezet. A békének pedig oly feltételeket kell szabni, hogy egyrészt biztosítva maradjon az ellenzék kritikai joga, másrészt pedig, hogy a többséget meg ne alázzák a békefeltételek. Az ország hangulata meg fogja teremteni a békét, miután mindenki nek kivétel nélkül ez a kívánsága.

Návay Lajos beszéde mély hatást gyakorolt. Az elnöklő *Hervay István* ezután elreadta a szavazást, amelynek eredménye szerint az állandó

választmány javaslatát 55 szavazattal 45 ellenében elfogadták.

Győről jelentik: Győrvármegye törvényhatósági bizottsága mai ülésén tárgyalta Zemplén és Tolnavármegyék átiratait, amelynek tartalma az, hogy a kormánynak és Tisza Istvánnak bizalmatlanságot szavazzanak. Az állandó választmány mérsékelt hangú javaslatának elvetésével a törvényhatósági bizottság kimondotta, hogy ugy Tisza Istvánnak, mint Lukács László miniszterelnöknek a parlamentben elkövetett eljárásukat helyteleníti. A határozatot 81 szóval 35 ellenében hozták meg.

Utolsó béke kísérlet.

(Nagyhatalmak közös lépése a háború ellen. — A porta reformokat ígér. — Döntés előtt.)

Saját tudósítónktól.

Arad, október 7.

A nagyhatalmak követői holnap együttesen járnak el a portánál és a mozgósítást elrendelt Balkán kormányoknál.

Most már aztán teljes a harmónia: Európa csupa — egyetértés. A nagyhatalmak a francia kormány kezdeményezésére végképen megegyeztek abban, hogy közös akciót indítanak úgy Konstantinápolyban, mint a balkáni fővárosokban a béke érdekében. A négy balkáni kormány pedig ugyancsak végképen megegyezett abban, hogy semmit se törődik a nagyhatalmak prédikációjával, hanem megy előre, rendületlenül a megkezdett úton — a háborúba.

Ez minden kétséget kizáró módon kiviláglik Gesov bolgár miniszterelnöknek a szobranje tegnapi ülésében mondott beszédéből, amelynek nyilván őszintébb a csattanója, mint a bevezetése. Ez a bevezetés ugyanis azt akarja elhítenni a világgal, hogy Törökország volt a támadó, a kihívó fél, ez provokálta egyrészt keresztény szláv alattvalóinak sanyargatásával, másrészt haderejének fenyegető mobilizációjával a békés és türelmes bolgár királyság kényszerű talpraállítását. Hiszi, aki hiszi, nem bizonyos, hogy Gesov ur maga is hiszi, mikor éppen most jön a jelentés, hogy a török kormány nagyarányú és igen liberális reformok sürgős életbeléptetésének tervével foglalkozik. De annál inkább elhiszük neki, amit a beszédje végén hangoztat; nemzetének harcos eltökéltségét, bátor, sőt vakmerő politikája rendületlenségét és azt a keményen kicsengő becsvágyat, hogy országa és nemzete végre „valóságos tényezője legyen a rendnek, a haladásnak és a kulturának a Balkánon.”

Ez nyílt szó, félreérthetetlen fölmondása minden idáig gyakorolt protektoroskodásnak, atyáskodásnak és gyámkodásnak azok részéről, akik éppen most készülnek ebben a szerepben igen hatásos föllépésre.

E kijelentés bátorságát a bolgár miniszterelnök, a délszláv testvérek, a balkáni népek teljes és mély szolidaritásának meggyőződéséből meríti, amelynek a szobranje minden pártellenítet megszűnésének demonstrálása mellett azzal is kifejezést adott, hogy testvéri üdvözlését küldötte Belgrádba, Aténba és Cetinjébe.

Igy fest a helyzet a Balkánon, mialatt Párisban szorgalmasan öltöztetik a békés akciót és már ott tartanak, hogy csak a kravátlíját, kell még felkötni. Már valamennyi hatalom hozzájárult Poincaré ur ideájához, Anglia odáig megy a bizalomban, hogy az egész közös akciót hajlandó Ausztria és Magyarország és Oroszország kezére adni. Ennek a szerénységnek igen érthető magyarázata az, hogy a béke érdekében kifejtendő nyomás se a török nemzetben, se a Balkán népeiben nem támaszthat kellemes érzést és leg-

alább egyelőre egyik se lesz nagyon hálás annak a kéznek, amely harcos paripája szájában vaserővel rántja vissza a zabolát.

Holnap Konstantinápolyban történik meg ez utolsó kísérlet a háború rémének elijesztésére. Kérdéses, hogy a kis Balkán államok által bilincseitől megszabadított rossz szellemet vissza lehet-e kergetni poklába?

Mai távirataink ezek:

A nagyhatalmak együttes akciója.

— Demars a portánál. —

Páris, október 7. A Havas-ügynökség a következő jegyzéket teszi közzé: Poincaré miniszterelnök és külügyminiszter vasárnap délelőtt újra tanácskozott Saszonov orosz külügyminiszterrel. A bécsi kabinet, válaszolva a javaslatokra, melyeket a balkáni államoknál és a Konstantinápolyban teendő lépések dolgában formuláltak, néhány jelentéktelen módosítást javasolt, melyeket átvizsgálás után Poincaré és Saszonov elfogadtak és azonnal közölték a többi hatalmakkal.

Páris, október 7. Anglia csatlakozik a Franciaország által formulázott javaslatokhoz a nagyhatalmaknak a balkáni államoknál és Törökországnál való akciója dolgában. Angliának az a véleménye, hogy helyesebb lenne Oroszországra és Ausztria és Magyarországra bízni a földadatot, hogy Európa nevében Szófiában, Belgrádban, Aténban és Cetinjében közbelépjen. A Törökországnál teendő lépés Konstantinápolyban együttesen történék.

Köln, október 7. A Köln. Ztg. jelenti Berlinből: A hatalmak a portánál és a balkáni államoknál nyilatkozatot fognak tenni, amelynek tervezete már körvonalozva van. Ezidő szerint mind a hat nagy hatalom hozzájárulását igyekeznek megnyerni a tervezethez. Vajon a nyilatkozat megtétele, mint a nagyhatalmak együttes lépése fog-e megtörténni, vagy Oroszország és Ausztria és Magyarország mint legközelebről érdekelt hatalmak a nagyhatalmak nevében megbízást kapnak, még nincs eldöntve. Ha a nyilatkozat megtétele még az ellenségeskedés kitörése előtt történhetik a balkáni államoknál, idő lesz nyerhető, mely a béke fentartása érdekében használható ki.

Bécs, október 7. Jól értesült diplomáciai forrásból jelentik: Poincaré javaslatát Berchtold gróf változtatásaival együtt a nagyhatalmak már elfogadták. A Konstantinápolyban és a Balkán államok fővárosaiban teendő lépések módját Franciaország fogja megállapítani, mert a kezdet is tőle indult ki. Remélik, hogy a Balkán-államoknak lesz annyi eszük, hogy a nagyhatalmak lépésével meg legyenek elégedve, mert további áldozatok nélkül megkapják Törökországtól mindazokat a reformokat, amelyeket követelnek, annyival inkább, mert Törökország statuszkójának fentartása a hatalmak Balkán politikájának föltétlen alapelve. A Balkán államoknak semmi kilátásuk sincs arra, hogy Törökország rovására területi nagyobbodást kapjanak és ezért azt hiszik, hogy a béke fentartása nem reménytelen. A diplomata körök sem adják föl azt a reményt, hogy Bulgária mégis le fog szerezni, mihelyt meggyőződik róla, hogy a kívánt törökországi reformokat háború nélkül is ki lehet eszközölni.

Bécs, október 7. Minthogy a nagyhatalmak között a Poincaré féle javaslatokra vonatkozólag teljes megegyezés jött létre, a nagyhatalmaknak ez iránybani lépései, amelyek a béke helyreállítására és a háború kitörésének megakadályozására vonatkoznak, a holnapi nap folyamán fognak megtörténni.

Páris, október 7. Félhivatalosan jelentik, hogy Poincaré miniszterelnök ma délelőtt hosszabb tanácskozást folytatott az orosz külügyminiszterrel, amelyen Saszonovnak tudomására hoz-

ta, hogy a nagy hatalmak között egyezés jött létre azon feltételekre nézve, amelyek mellett a nagyhatalmak a Balkán államok és Konstantinápoly között közvetíteni akarnak. Saszonov miniszter a tanácskozás után táviratilag felhatalmazta Oroszország képviselőit a Balkánon, hogy Ausztria Magyarország képviselőivel egyezzenek meg és hogy mielőbb tegyenek közös lépést az egyes államoknál. Ami Konstantinápolyt illeti, az öt nagy hatalom képviselői valószínűleg még holnap identikus lépést fognak a Portánál megtenni.

Bécs, október 7. A Neues Wiener Tagblatt pétervári jól értesült körökből jelenti: Ferenc József és Miklós cár között a napokban több táviratváltás történt. A két uralkodó érintkezése érthető befolyással volt a külpolitikai helyzet kialakulására. A táviratváltással Oroszország és a monarchia között teljes megegyezés jött létre.

Bécs, október 7. Valószínűleg holnap megtörténik a nagyhatalmak közös demarchea a Balkán-államoknál. Ami az osztrák-magyar monarchia helyzetét illeti: a közös akcióval a legcsekélyebb mértékben sem befolyásolták, nem korlátozták cselekvési szabadságát, mert erre nézve teljesen épségben maradtak a monarchia eddigi jogai.

Törökország megadja a reformokat.

— Vágrehajtyák a berlini szerződést. —

Konstantinápoly, október 7. Noradunghian külügyminiszter közölte a távirati iroda képviselőjével, hogy a porta európai Törökország tartományai közigazgatásának javítása érdekében elhatározta, hogy az 1880. évi törvényt, mely a berlini szerződés XXIII. szakaszának folyománya volt, meg fogja valósítani. A miniszter felhatalmazta a távirati iroda képviselőjét, hogy ezt a közlést a nyilvánosság tudomására hozza.

Konstantinápoly október 7. Hivatalos kommuniké a következőket közli: Az európai vilajetekbe behozandó és tegnap elhatározott reformokat illetőleg a porta ideiglenes törvényt fog keresztülvinni a vilajetekre való törvény keretében, mely 1880-ban ottomán és külföldi funkcionáriusok tanácskozása alapján a berlini szerződés XXIII. szakaszának megfelelően dolgoztatott ki és alapvető reformokról gondoskodik a teljes egyenlőség alapján a lakosság összes elemeire. Hír szerint a szenátorok az 1880. évi törvény megvalósítása mellett fognak állást foglalni.

Konstantinápoly, október 7. A kormány főleg néhány hatalomnak lépéseire néhány nap óta azzal a tervvel foglalkozik, hogy európai Törökországban reformokat valósítson meg ama törvény alapján, a melyet az 1880. év augusztus 23-án Asszim basa külügyminiszter elnöklése alatt álló bizottságban a Kelet-Ruméliára vonatkozólag kiküldött nemzetközi európai bizottság szakvéleményének meghallgatása után dolgoztak ki. Ezt a törvényt, melynek a berlini szerződés 23. szakasza szolgál alapul, iradéval is szentesítették, de nem valósították meg. A szenátus egybehívásának, mint most mondják, az volt a célja, hogy ezt a testületet megkérdezze az említett intézkedés oportunitásáról, melyért a kabinet maga nem igen merete elvállalni a teljes felelősséget. A szenátusnak mára behívott ülése nem volt megtartható, mert csak nyolc szenátor jelent meg. A kormánynak az az elhatározása, hogy reformokat valósít meg, még a minisztertanácsi ülés folyama alatt vált ismertté. Az 1880. évi törvény csak az angol parlamentnek 1880-iki közleményei között jelent meg 16-os szám alatt.

Konstantinápoly, október 7. Franciaország és Oroszország nagykövetei délután tanácskozást folytattak Noradunghian külügyminiszterrel, mire a porta közzétette a kommuniké az európai tartományokban megvalósítandó reformokról.

Pétervár, október 7. A pánszláv Szvjat értesülése szerint Witte gróf Párisból azt táviratozta, hogy *Törökország engedett Oroszország és Franciaország barátságos fölszólításának és hogy ennélogva a háboru veszedelme elmúlt.*

Szófia, október 7. Illetékes helyről származó információk szerint az ultimátum elküldéséről eddig nem történt határozat. Előbb Bulgária követeléseit jegyzékben fogják közölni a nagyhatalmakkal és az események bizonyára nem fogják rohamosan követni egymást.

Szófiából jelentik: Az a hír, hogy Törökország hajlandó saját elhatározásából kifolyólag a reformokat megvalósítani, igen kedvező benyomást kelt.

Berchtold gróf a helyzetről.

Bécsből jelentik: Az osztrák delegáció mai plenáris ülésén többen felszólaltak a Balkán-kérdésben. A szónokok kivétel nélkül élesen nyilatkoztak és a legpresszimistikusabb hangon szóltak a helyzetről. Egyetlen felszólaló sem adta fel azt a reményt, hogy a béke még helyreállítható, de az általános hangulat, mely a felszólalásokat jellemezte, mégis csak az volt, hogy a háboru kitörését nem lehet meggátolni. A reális számítások szerint a hatalmak csupán annyira befolyásolhatják az eseményeket, hogy a háborut a Balkánon lokalizálják. — Berchtold gróf külügyminiszter is felszólalt, végül Wassilko rutén delegátus kérdésre válaszolva kijelentette, hogy az orosz próbámozgósítás nem számítható tüntetésnek, vagy fenyegetésnek. Ez nem mostani elhatározása volt Oroszországnak, mert a próbámozgósítást már tavasszal előkészítették és be is jelentették. *Jelenleg nincsen aggodalomra oka a monarchiának — mondotta Berchtold — mert Oroszországgal és a hatalmakkal teljes az egyetértés.*

Bulgária mentegedőzése.

Szófia, október 7. A szobranje tegnapi ülésében közfelkiáltással elhatározta, hogy a belgrádi, aténai és cetinjei testvérparlamentekhez üdvözlő táviratokat intéz. Ezután az ostromállapot proklamálására vonatkozó ukázt vita nélkül, közfelkiáltással jóváhagyták. A mozgósító ukázzal rövid vita fejlődött ki, melyben Gesov miniszterelnök és a pártvezérek mind felszólaltak.

Gesov miniszterelnök rámutatott arra, hogy *Törökország* Bulgária kormányának teljesen korrekt magatartására, mely a nagy hadgyakorlatok korai befejezéséig is elment, hogy szomszédainál minden nyugtalanságnak elejét vegye, mozgósítással válaszolt és így egyenesen Bulgária biztonságát sodorta veszedelmebe. A kihívásnak ez aktuusa után, melyet semmi sem tesz jogosulttá, Bulgáriának meg kellett változtatnia magatartását és a maga részéről mozgósítania kellett. A kormány tudatában van elhatározása nagy fontosságának és a nagy felelősségnek, amelyet a nemzet előtt viselnie kell. A kormány azonban elegendő erőt merít abból, hogy a civilizált világ igazságosan el fogja ismerni a békefontartásra irányuló törekvéseinek sikertelenségét, továbbá a keresztény balkáni államokkal való egyetértésben, melyek, miként Bulgária, minden békés eszközt kimerítettek és a török mozgósítás következtében ugyan eljárásra kényszerültek, erőt merít végül az egész nemzet osztatlan támogatásából, nagyszerű és csodálatraméltó hazafias megnyilvánulásából, melylyel a kormányval való harmóniáját juttatja kifejezésre, törökországi fajrokonainak sorsának új hajnalhasadása reményében. A miniszterelnök végül köszönetet mond az ellenzéki vezéreknek támogatásukért és apellál a szobranje tagjaihoz, hogy a nemzet egyöntetűségét ne hazudtolják meg, hogy ily módon Bulgária a megkezdett uton szilárdan tovább haladjon és végre elérje a hön óhajtott békét, mely

jelentékeny áldozatainak felel meg és megadja neki a lehetőségét, hogy tényleges tényezője legyen a rendnek, haladásnak és a kulturának a Balkánon.

Malinov, a demokraták vezére, Genadiev, a sztambulovisták, Radoszelanov, a liberális párt és Toncsev, az újradikálisok vezére teljes bizalmat szavazott a kormánynak.

Sakizov szociálista képviselő, aki a mozgósítás és a balkáni szövetség ellen nyilatkozott, kis incidenst okozott, mely az elnököt kényszerítette, hogy az ülést egy pillanatra megszakítsa.

A mozgósító ukázra vonatkozó törvényjavaslatot erre közfelkiáltással elfogadták. Ép úgy első olvasásban elfogadták a kormány által előterjesztett többi törvényjavaslatokat is.

Háborut követel a szkupstina.

— Szerb kézen 450 magyar vagon. —

Belgrád, október 7. Ma egy belgrádi újság különkiadásban adta hírel, hogy *Ali Fwad Hik-med* bej török követ elhagyta a szerb fővárost. A hír ebben a formában nem igaz, mert csak a török attasé utazott haza, de utra készen áll a követ is. A szerb külügyminiszter kijelentette a diplomáciának, hogy Poincaré javaslata nem elégíti ki a szerbeket. Amit a hatalmak most ígérnek, már a műzstegei egyezmény megadja a szerbeknek, de a törökök nem tartották be az egyezmény intézkedéseit. Legkevesebb, amit Szerbia kíván, hogy Törökország Oszériában és Macedóniában bennszülött hivatalnokokat alkalmazzon. Ha ez nem történik meg, Szerbia haladéktalanul megüzeni a háborut.

A szkupstinában ma volt a felirati vita. A felirat jóváhagyja a mozgósítást és a háborus készülődést, amely az egyetlen lehetőség az állandó békére. A nemzeti párt nevében Ribarác Sztóján heves beszéddel vádolta Törökországot, amely soha nem ad önként semmit s csak egyetlen eljárás mód van ellene: a háboru. Novakovics volt miniszter azt fejtegette, hogy a Balkán-államoknak végre szakítaniuk kell a hatalmakkal. Draskovics Milován az ellenzék nevében követelte a háborut. Lackovits szociálista képviselő a Balkán státuszkvóziójának megbontását követelte, hogy a Balkán-államok felszabaduljanak a kapitalista Európa nyomása alól.

Belgrád, október 7. Ma érkezett meg Belgrádba a tizenhárom kocsis szerb hadiszere, amelyet Budapesten feltartóztattak. A szerb vasutaknak súlyos bonyodalmak kerekedtek a Magyar Államvasutakkal, amelyeknek *négyszázötven vagonja van Szerbiában.*

A kocsikat a Máv. nem tudta visszakapni s ezért a Nemzetközi Vasutak Társaságához fordult. Ennek rendelkezésére a szerbek kezdik visszaadogatni a magyar vagonokat. Fegyencekkel rakatják ki az árukat s naponta elküldenek két-három kocsit Zimonyba. Ezzel az eljárással pont egy év alatt hazakerülhet Magyarországra az eltilajdonított vagonpark. A szerbek a háborura való loányagot Magyarországon szerzik be. Ma liberált pár száz lovat a szabadkai Kunetz cég. Minthogy nagy a vagonhiány, egy-egy kocsiba hat ló helyett tizenkettőt összeszűfoltak. Ma is letartóztattak két német fotografust, akiket a német követ közbenjárására szabadon bocsátottak.

Arról a szomorú gazdasági helyzetről, amelyet a háborura készülődés és a katonai mozgósítás Szerbiában teremtett, az Országos Magyar Kereskedelmi Múzeum a következő értesítéseket szerezte Belgrádból: Az üzleti élet Belgrádban már a mozgósítást megelőzőleg pangott. A kereskedők és segédek kilencven százalékát behívták a sereghez és az elárusítók, gazda nélkül maradt üzletek legnagyobb része zárva van. Október elsején egész sereg üzleti váltó járt le, de ezeknek a legnagyobb részét meg kellett óvatolni. A hajón és vasuton teljesen szünetel az áruforgalom. A külföldről érkező csomagok legnagyobb része a raktárakban hever: nincs vasuti személyzet, amely kezelje a csomagokat, a vámhivatalokban nincs elegendő vámszemélyzet és bár nagy késéssel készülnek a kezeléssel: nincs aki elvigye, kiváltsa a csomagokat: a kereskedők a hadsereggel valahol a novibazári határon jár-

nak. Ilyen körülmények között előrelátható, hogy a béke helyreállítása után is nagy összeroppanás fogja érni Szerbia fizleti életét. Igen sok kereskedő kénytelen lesz csődöt kérni maga ellen, amint a rend helyreáll, mert már az utóbbi hetekben nem fogadott el csődbejelentéseket a belgrádi kereskedelmi törvényszék és így a csőd szélére került üzletek, vállalatok helyzete, száma csak a normális viszonyok bekövetkezése után derülhet ki.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Kedd: *Boccaccio*, operette.

Szerda: *A piktorok*, vígjáték. Bemutató-előadás.

Csütörtök: *A piktorok*, vígjáték.

Péntek: *A piktorok*, vígjáték.

Szombat: *Asszonyfaló*, operette. Bemutató-előadás.

Vasárnap: Délután: *János vitéz*, daltjáték. Este: *Asszonyfaló*, operette.

* Felhő Rózsai bemutatkozása Temesvárott. A Délmagyarországi Közlöny írja: Egy operett-primadonna szerepében mutatkozott be szombaton este *Felhő Rózsai*, az új operett primadonna. A naiv szentimentalizmussal tele „Szinésztér” ugyan nem az alattomoság, amely módot nyujtana teljes valójában érvényesülhetni a szubrett minőség sokoldalúságát, de Felhő ebben a szűkös szerepben is szerét tudta ejteni és bebizonyította, hogy a hír, amely őt megelőzte, nem túlzott és a reményt, melyet joggal fűzünk a legdrágább vidéki primadonna működéséhez, valóra fogja váltani. A kedvesen szerelmes kis Nelly szerepét sok hájjal, tüde közvetlenséggel és hamisítatlan temperamentummal játszotta. Hangja dallamos, tisztán csengő és nagy iskolát árul el. Megjelenése, fellépése, de minden mozdulata, szava óriási rutinra, színpadi rátermettségre vall, tánca könnyed és izléses. Szóval verbeli szubrett. Ha végül megemlítjük, hogy garderoobja sok eleganciát és izlést rejt, akkor elmondunk róla mindent, amit első fellépése alkalmával a primadonna művészetéből ellestünk. A közönség igen rokonszenvesen fogadta. — A Temesvári Hírlap ezt írja: Felhő Rózsit kitünő híre előzte meg és bemutatkozásával kielégítette a közönség várakozását. Kitünő színpadi megjelenése van, pompásan játszik, temperamentumosan táncol és — ami elvégre egy primadonnánál szintén nem megvetendő dolog — szépen énekel. Első fellépése a siker jegyében zajlott le és a közönség rokonszenvesen fogadta az új primadonnát.

* Piktorok. Szerdán kiváló sikerű vígjátékot, Rivvir André és Mirand Yves *Piktorokját* adja elő az aradi színház. A budapesti Vigszínház mutatta be először a Piktorokat s a nagy sikerre való tekintettel, amelyet minden valószínűség szerint az aradi közönség is akceptál, a színház igazgatósága a Piktorokat három egymásután következő előadásra tűzte ki; a főbb szerepeket Kesztlerné, Novák Irén, Heppesné, Nógrádi, Faskeru, Kesztler, Beregi dr., Delli, Várnay, Hajdutska, Balázs, Győző, Huszár, Polgár, Herold és Ajtai játsszák. A darabot Kesztler rendezi.

* Asszonyfaló (Frauenfresser.) Szombaton kerül színpadra az aradi színházban a szezon első, nagy operett bemutatója. Az első, nagy operett-száger, az *Asszonyfaló* (Frauenfresser.) *Eyssler* e kitünő, bájos melódiakkal telerakott operettjére az aradi társulat igen nagy gonddal, lelkes, ambiciózus munkával készül már hetek óta. A színház igazgatósága is nagy gondot fordít erre a darabra; a kiállítás elsőrendű lesz, teljesen új díszletek készülnek. Az Asszonyfaló címszerepét Győző játsza, a két fő női szerepet pedig Kállay és Diosy. A többi főszerepet pedig Huszár, Benkőné, Polgár, Várnay, Hajdutska játsszák.

* Az aviatikus titka. (Az Uránia szenzációja.) Kétségtelen, hogy az egész világon a normál filmek vezetnek úgy kompozíció, mint kivétel tekintetében. Meg kell nézni például az Uránia jelenlegi nagy szágerjét, mely a legnagyobb eszo-

dálkozásra méltó. Irtózatosságot okoznak ezekre a felvételekre. Ime a darab meséje, melyből elképzelhetjük, milyen anyagi áldozatokkal dolgoznak. Logor de aviatikus tartja a magassági rekordot, ami végkép elkeseríti riválisát. A szerencsétlen véletlen úgy akarja, hogy Logor de felesége megfedekezik magáról, és előbb leveleket ír férjének egyik barátjának, aztán randevura megy. Ezt meglesi a babérokra vágyó rivális és megszerzi az asszony leveleit. Logor dené bár megbánta ballépését és rettenetes félelem fogja el, az aviatikus zsarolására, a ki a levelek ellenében Logor de gépének tervrajzait követeli. A megfélemlített asszony kiadja neki a rajzokat, előbb azonban változtat rajtuk és így történik, hogy az aviatikus hibás konstrukciója géppel küzd a magassági rekordért, mely vállalkozása aztán zuhanással végződik. Ezzel aztán expiálja az asszony férjével szemben elkövetett hűtlenségét. Kolozsyalis látvány a szárnyaszegett repülőgépek zuhanása és a füstölgő romok alatt heverő aviatikus. Az ilyen koncepciójú képek előállításában utólag lehetnek a norvégok és bűszke lehet rá az Uránia, hogy sietett megszerezni ezt a szenzációs látványosságot. 175

* **Monte-Carló titka.** (Az Apolló-színház slágere.) A vasut hibájából az Apolló-színházban ma este műsorváltozás történt. A „Monte-Carló titka” című kép filmje nem érkezett meg a rendes időben s így a színház a hirdetett dráma helyett több érdekes képből álló szép műsort mutatott be. Az igazgatóság természetesen nyomban érdeklődött, hogy mi történt a várt filmmel s kiderült, hogy a vasut tévedésből a szolnoki Apolló-színháznak kézbesítette a csomagot; ott azonban észrevették a tévedést s továbbították a filmet Aradra, ahova az esti személyvonattal meg is érkezett. Így holnap, kedden már a véletlen nem akadályozhatja meg az Apolló-színházat abban, hogy a szezon egyik legszenzációsabb s legnagyobb apparátussal készült mozgófényképét bemutassa. A dráma legérdekesebb része kétségtelenül az, amely a hírhedt monte-carlói játékbankban játszódik le. A D. B. C. vállalat, amely a képet készítette nagy áldozatok árán tudta csak kiszélesíteni a kaszinó vezetőségétől az engedelmet arra, hogy a játéktérben játszassanak a filmgyár színészei a felvevő gép előtt. A misztikus játéktérmet így alkalmá nyílik mindenkinek megismerni, nemcsak a kiváltságosoknak. Ennek a pompás képek a többi része is igazán művészi kivitelű s a cselekménye pedig felette izgalmas. A kép csak kedden és szerdán kerül vetítésre. 177

VIDÉK.

Fegyelmi ügyek. Arad megye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya ma délután Urbán Iván főispán elnöklete alatt több arad megyei tanítónő és tanító fegyelmi ügyében hozott határozatot. Meggyesegyházán az állami iskola kilenc tanítója közül nyolc állt rossz viszonyban a kilencedikkel, Takács Máriával, aki ellen összeférhetetlen, perlekedő természete miatt ismételt panaszt tettek és áthelyezését kérték. Mint azt az Aradi Közlöny annak idején megírta, a panaszok alapján a közigazgatási bizottság fegyelmi vizsgálatot rendelt el Takács Mária ellen, akit közben tanítótársai azzal is megvédtek, hogy régebben az iskola tüzelőfáját lakásába vitette. — A fegyelmi eljárás során beigazolást nyert, hogy ezért a fa elhordásáért az aradi járásbíróság már jogerősen felmentette Takács Máriát. A többi vádpontok se bizonyultak be és így Szakolczay Lajos királyi ügyész indítványára ma a fegyelmi választmány Takács Mária tanítónőt, aki közben férjhezment és Meggyesegyházáról el is költözött, jogerősen felmentette. — Nem sokkal szigorubb ítélettel végződött a másik fegyelmi ügy sem. Özv. Mann Trajanné volt székudvari tanítónő is összeférhetetlen viselkedéssel, kötelességei elhanyagolásával vádolták meg és ezek miatt folyt elene a fegyelmi eljárás. A vizsgálat meg is állapította, hogy Manné hanyagvete tanítónői teendőit, székudvari kollégáival barátságatlanul érintkezett. A királyi ügyész indítványára a fegyelmi vétség miatt Mann Trajannét dorgálásra, ítélték. Figyelembe vette a fegyelmi választmány azt a körülményt, hogy a tanítónőt Székudvarról Petrozsényba helyezték el és így szigorubb eljárásra már nincsen szükség. — A közigazgatási bizottság ma újabb fegyelmi eljárást rendelt el a solymosvári gör. keleti iskola tanító ellen. A fe-

gyelmi vizsgálat folytatásával a járási főszolgabírórt bízták meg, miután az egyházi főhatóság nem akart élni fegyelmi jogjaival.

HIREK.

Meghalt az Aradhegyaljai vasut fő-részvényese.

— *Wessely Károly lovag hetven milliója.* —
Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, október 7.

Bécsből jelenti tudósítónk: Október 6-án meghalt itt lovag *Wessely Károly* nagybirtokos a Prágai Vasipar részvénytársaság, számos ipari és vasutvállalat vezérigazgatója és igazgatósági tagja. Lovag *Wessely* többek között nagyrészvényese, ugyszólván tulajdonosa volt az Aradhegyaljai motorosvasutnak is.

Az elhunyt élete igen érdekes lefolyású. Mint nagy vagyonnak birtokosa tíz évvel ezelőtt került Magyarországra, ahova *Serényi Béla* gróf, a jelenlegi földmivelésügyi miniszter hívta be. Borsodmegyében, *Szilvásmegyeren* megvásárolta *Erdődy Rudolf* grófnak egy 14000 holdas birtokát. Látra, hogy a nép mily nyomorúságos helyzetben van, segíteni akart rajtuk. Nagy ipari telepeket létesített. Megépítette az eger-putnoki h. é. vasutakat, amelyekbe tíz és fél millió koronát fektetett bele. Megnyitotta az egercehi kőszénbányát és a részvénytársaság megalapításában egymaga hatmillió koronával vett részt. Saját birtokát is nagy intenzivitással művelte. Közgazdasági működésének eredménye az volt, hogy a lakosság megélhetési viszonyai megjavultak és a kivándorlás 56 százalékkal csökkent. *Wessely hetvenmillió koronát hagyott hátra.*

— **Ferenc Ferdinánd Budapesten.** Bécsből jelenti: Egy hétfői újság jelentése szerint a legközelebbi delegáció, amelyet az 1913. évi közös költségvetés elintézése céljából Budapestre fognak egybehívni, november első napjaiban gyűl egybe. A király képviselőjében *Ferenc Ferdinánd* trónörökös fogja ünnepiesen megnyitni a delegációt. Ő felségét ugyanis megakarják kimélni a Budapestre való utazás fáradsalmaitól, ezért hárul a trónörökösre a delegáció megnyitásának feladata.

— **Fejérváry báró a királynál.** Bécsből jelenti: Őfelsége ma délelőtt fogadta az új titkos tanácsosok: *Russ dr.*, az uralkodóház tagja, *Nagyfalusi Fekete* brassói ítélőtáblai elnök és *Colorado Mansfeld Ferenc* gróf, az urakháza tagja esküjét. Ezután audienciákat adott a király és többek közt *Fejérváry Géza* báró darabont testorkapitányt, az új titkos tanácsosokat fogadta.

— **A szerb trónörökös utazása.** Budapestről jelenti: *Sándor* szerb trónörökös, ma délelőtt 11 óra 26 perckor, teljes inkognitóban, a déli vasutal Velencéből Budapestre érkezett. A herceg a három óra husz perckor induló vonattal a keleti pályaudvarról *Belgrádba* utazott.

— **Nesnera Aladár emléke.** Arad város közigazgatási bizottsága ma délután *Urbán Iván* főispán elnöklésével tartott ülést. Mielőtt a bizottság megkezdte volna munkáját, *Urbán Iván* a következőképp szólott: Elnöki tiszteletből kifolyólag szomorú kötelességet teljesítek, mikor szívem mélyéből gyászolt egyik kiváló tagtársunk elhunytáról emlékezem meg, *Nekrologot* nem akarok mondani felette, de talán nem is tudnám méltóan vázolni az ő értékes működését és azt a veszteséget, mely bennünket *Nesnera Aladár* tragikus halálával ért. Ezért csak azt indítványozom, méltóztassék eme kiváló férfinak halála felett a bizottság jegyzőkönyvében fájdalomknak kifejezést adni és erről az özvegyet értesíteni. A bizottság egyhangulag elfogadta az indítványt.

— **A miniszterelnök Bécsben.** *Budapestről* jelenti: *Lukács László dr.* miniszterelnök ma délután *Baráth Ármán* miniszteri osztálytanácsos, a sajtóiroda vezetőjének kíséretében Bécsbe utazott.

— **A temesvári hadtest parancsnokának köszönete.** *Meirner Ottó*, a temesvári hetedik hadtest parancsnoka *Hervay István* Csanádvármegye helyettes főispánjához a következő elismerő és köszönő átiratot küldötte: Az idei nagvobb hadgyakorlatok alatt a közös hadsereg és a honvédség csapatainak és intézeteinek parancsnokságom alatt álló részei a vármegye területén voltak elszállásolva és ezen alkalommal úgy a polgári hatóságok által, mint a közönség részéről tetterősen támogattak, illetve szives vendégszeretettel voltak részük. Ezért az összes résztvevők nevében legszivesebb köszönetem bátor-kodom nyilvánítani s maradtam kiváló tisztelettel *Meirner Ottó*, cs. és kir. altábornagy, hadtestparancsnok.

— **Meghalt két aviatikus.** *Johannisztáliból* jelenti: *Aliq Ernő* aviatikus, aki tegnap délután szereldejével monoplánon fölszállt, a nagy balloncsarnok közelében kétszáz méter magasságból lezuhant. Lezuhanását az egyik szárny törése okozta. Amidőn a készülék mintegy 50 méternyire volt a földtől, a két aviatikus egyike nagy ívben kiesett belőle. *Mindketten meghaltak.*

— **A modernista.** Két évvel ezelőtt a Vatikánból szigorú parancs érkezett a papokhoz, hogy tilos valamennyiüknek a világi színű dolgok olvasása, a tudományok a hit elé helyezése, az úgynevezett *modernizmus*, amely a pápa szerint elkápráztatja, tévedésbe ejti hiu csillogással a hívő lelkeket. A papságnak akkor le kellett tennie az antimodernista esküt. Letette a fogadalmat a magyar papság is, csak *Ébert András*, egy fiatal káplán nem. Ébertnek ki kellett lépnie az egyházból. Azóta sok vergődésen esett keresztül, igazságért küzdő lelkét megtilolta a sok keserűség és csalódás. Éber most *unitárius* pap lett. Az egy isten kis erdélyi egyházának bizottsága előtt a minap tette le a lelkészi vizsgát. Különösen feltűnést keltett szakdolgozata, amelyben *Pál* apostol szellemében fejtette ki, hogy a betű megöl, a lélek pedig megelevenít. *Ferenc József* unitárius püspök lelkesen üdvözölte az új lelképásztort, akit *Tordára* neveztek ki bitoktatónak.

— **A spanyol vasuti sztrájk.** *Canalejas* miniszterelnök — mint *Madridból* táviratozzák — késznek nyilatkozott, hogy a kamarában törvényjavaslatot nyújt be a vasutasok munkaidejének csökkentése és bérének emelése dolgában. Ennek következtében a vasutasok központi bizottsága elhatározta, hogy a sztrájkot a cortez egybehívásáig beszünteti és ebben az értelemben utasította a vidéki sztrájkbizottságokat.

— **Nem lesz önkéntesiskola Aradon.** Néhány héttel ezelőtt nagy örömet keltett a hadügyminiszter amaz intézkedése, hogy az aradi 33. gyalogezred önkénteseinek Aradon fognak iskolát szervezni. Most azonban váratlanul megváltozott ez a már befejezettnek hitt rendelkezés. Az új utasítás szerint az aradi ezred önkéntesei Nagyváradra kötelesek bevonulni, mert ott részestik őket a kiképzésben.

— **Agyonlőtték a koronatanut.** *Selig Jack banditavezért*, aki állítólag *Becker* rendőrhadszázados biztatására *Rosenthal* newyorki játékbiztos tulajdonos gyilkosait fölbérelte, — mint *Newyorkból* táviratozzák — tegnap este a villamos vasuton egy *Dawidsohn Fülöp* nevű ember agyonlőtte. *Dawidsohn* azt állította, hogy a tettet azért követte el, mert *Selig* kirabolta. *Selig* az államügyész egyik *koronatanuja* lett volna a holnap kezdődő *Becker* pörben.

— **Arad tanácsa az árvaház megszüntetése mellett.** (Levél a szerkesztőhöz.) Mélyen tisztelt Szerkesztő ur! Igen kérem, sziveskednék becses lapjában jelen soraimnak helyet adni. Az aradvárosi árvaházról már sokan és sokat beszéltek és írtak. Az árvaház léte, vagy nem léte mellett dönteni a városi tanács és a törvényhatósági bizottság van hivatva. Azonban erkölcsi kötelességemnek vélem az olyan téves állításokat megvilágítani, melyek kissé mérészen sértik az igazságot. Becses lapja vasárnapi számában Város és megye rovatában a fentebbi címmel megjelent tudósításban két ilyen állítás van. Ugyanis: 1. „Az aradi árvaház nem vált be.” Az árvaház igazgató választmány, mint az árvaház közvetlen vezetését teljesítő bizottság, minden évben a részéről tett hivatalos jelentésekből örvedetesen vesz tudomást a nevelés eredményéről. Az alaptalan és erős vádra a válasznak az, hogy a beutalt árvák 95% lett megmentve, kik, mint tisztességes és munkás egyének foglalnak helyet a társadalomban. 2. „Az árvaház elnéptelenedett.” Erre a válaszom a következő: Az árvaházba való felvételre igényt tartó elhagyatottak s árvák a hatóság által évek óta nem vétettek fel. Az árvaházba való felvételre kérelmezők elutasítottak. Az „Arvaház-igazgató választmányi bizottság” több ízben tett előterjesztést a tanácshoz, hogy a városi igényjogosult árváit helyezze be az árvaházba, de a tanács mindannyiszor azon megokolással, hogy olcsóbban helyezte már el őket a gyermekmenhely által családoknál (lásd: 20.358/1908. 23.878/1908. t. sz. vézéseket) tehát az Árvaház igazgató-választmány a bizottság előterjesztésének helyt nem adott már ekkor, sem pedig a későbbi időkben a 14—10. 1909. a 21—16 1910. és 23—1911. sz. előterjesztéseknek. Így tehát az árvaház nem elnéptelenedett, hanem elnéptelennített. Igen is van a városnak még 140—150 árvája, kiket az árvaházon kívül családoknál helyezt el. Hogy sokba kerül tehát a jelen létszámmal egy árva eltartása, az gem szorul magyarázatra, mert a központi fűtéssel, stbvel, a rezi ugyanaz 23 árvánál, mint a mennyi volna 100-on felülinél. Ez az igazság! A többi mellékes, téves állítások. „márványkádak” stbírói avult valótlanágok, nemkülönben az alkalmazottak száma is. Ehhez hasonló és kapcsolatos állítások is a fentiek arányában önmaguktól alább szállnak. Hálás köszönetem kifejezése mellett vagyok mélyen tisztelt szerkesztő urnak kiváló tisztelője **Balázs Ferenc** árvaház-igazgató.

— **Öngyilkos szerb osztályfő.** *Belgrádból* jelentik: Krisztics kereskedelmi minisztériumi osztályfő, Krisztics Nikola elhunyt miniszterelnök fia tegnap Valjevóban, a hova katonasághoz vult be, öngyilkosságot követett el. Tettének motívuma nagyfokú idegesség, valamint a bánat a miatt, hogy katonai szolgálatra alkalmatlannak találták.

— **A szociálisták és a háború.** Az ország különböző városaiban tegnap a szociáldemokratapárt népgyűlést tartott, amelyen az ellen foglaltak állást, hogy Ausztria-Magyarország beleavatkozzék a balkáni háborúba, vagy hogy abban részt vegyen. Aradon a Tököli-téren volt népgyűlés, amelyen szintén ilyen értelmű határozatot hoztak.

— **Adomány.** Az aradi első nyugdíjas asztaltársaság 20 koronát adományozott az Aradi Újságírók Segítő Egyesületének, mely adományért ez uton mond köszönetet az elnökség.

— **Öngyilkosság válás miatt.** *Temesvárról* táviratozzák: Frisch László belvárosi mechanikus és autogaragatulajdonos ma délben öngyilkosságot követett el. A harminckét éves ember a Jenő herceg utcában levő üzleti helyiségében pisztollyal mellbelőtte magát és súlyos sérüléseket szenvedett. Frisch fizlete az utóbbi időben rosszul ment, anyagi zavarokkal küzdött, úgy, hogy felesége rokonai segítettek rajta. A segítség csak muló hatású volt, Frisch nem boldogult és az anyagi bajhoz családi egyenlenség is járult. Felesége néhány nap előtt gyermekeivel együtt elhagyta és beadta a válópórt. Ez Frischet annyira elkeserítette, hogy fegyvert fogott magára. A kórházban a rendőrség közege kihallgatta az életunt embert, aki elmondta, hogy családi okok miatt akart megválni az élettől. Az orvosok véleménye szerint sikerül Frisch Lászlót megmenteni az életnek, mert sérülései nem életveszélyesek.

— **Ötvös munkák esztől, platina foglalatú briliáns, gyémántláncok, világhírű gyártmányok** *Igas Sándor* elsőrangú ékszerész Arad, Andrássy-tér, Minorita-palota. Telefon 321.

— **Kitüntetés.** *Budapestről* jelentik: A király Seidel Ambrus miniszteri tanácsosnak, az országos központi hitelszövetkezet volt ügyvezető igazgatójának, a másodosztályú vaskoronarendet adományozta.

— **Magyar önkéntesek a törökök mellett.** *Nagyváradról* jelentik: Inger Szolimán, aki tudvalevőleg biharmegyei földbirtokos egy magyar önkéntes legionárius csapat alakítására hívja fel a vállalkozóbb szellemű magyarokat. Ez a csapat a törököknek sietne a segítségére. Aki részt akar venni az expedícióban, az jelentkezék Inger urnál.

— **Megmérgezett völegény.** Az aradmegyei Alsódombra községben szombaton tartotta meg polgári esküvőjét *Csukurica Toma* földesgazda, aki vasárnap akarta megülni lakodalmát és az egyházi esküvőnek is akkor kellett volna lefolyni. A völegényt azonban vasárnap reggel halva találták. A halottkém gyanusnak találta a hirtelen elhalálózást és ama véleményének adott kifejezést, hogy talán megmérgezték *Csukuricát*. Ezért ma a vizsgálóbíró a törvényszéki orvosokkal a helyszínére ment, hogy a boncolást megejtsek.

— **Orvosi hír.** *Dr. Werner Sándor* bőrgyógyász és urologus külföldi utjáról visszatért. Rendeléseit Szabadság-tér 2. sz. alatt új-ból megkezdté.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 7-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* Rozenberg Mihály fényezőnek Mihály nevű fia. *Leipnicker József* munkásbiztosító pénztári hivatalnoknak Sándor nevű fia. *Meghalt:* Gellen Ferenc 3 napos fia. *Sebők József* 70 éves kisbirtokos. *Házasságot kötött:* Simon Mihály lakatos Schinagel Évával. *Szida Pál* szobrász Polacsek Ilonával. *Hum Ferenc* szabó Mazurek Lujzával.

— **Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget,** hogy bevásárlási utamból megjöttem és *magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi őszi és téli modell ujdonságokat.* Üzletem régi jó hírre garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy olcsó áraink mellett senki sem versenyezhet velem. *Grünblatt Antonia* női kalap divatterme Szabadság-tér 11. 1765

— **Tudja Ön, mi az ujság?** Hogy az alkalikus, szénsavdus Apolló-borvizet Aradon minden fűszerkereskedésben kaphatja! És pedig csak 28 fillérért a családi üveget, 18 fillérért az egy literest. Ha egázsége akar maradni, ne hiányozzék asztaláról az Apolló-víz! Főraktári telefon 686. szám. 6176

— **60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillérért-180 hangjeoy havi 2 kor. 40 fillért** kaphatók kölcsönzésre *Kerpel Izsó* kölcsönzöintézetében, Aradon.

— **A Koch I. szabászati tanfolyama** egyre több és több közönséget vonz. A nagyközönség rövid idő alatt meggyőződött arról, hogy Koch szabászati szaktanár teljes odaadással működik és tanítási rendszere olyan, hogy azzal mindenki a legkönnyebben teljes tökéletességgel elsajátíthatja a szabászat művészetét. A szaktanfolyam nagyszámu hallgatói között helyet foglalnak a város előkelő hölgyei közül igen sokan, de sok hivatásos női ruha varrónő is oly kiválóan és tökéletesnek ismerte el Koch tanár tanítási módszerét és különösen szabászati mintáit, valamint, minden utbaigazításait, hogy tömegesen keresik most fel a tanfolyamot. Koch tanár a megnyilvánult közóhainak engedve, ma újabban kezd meg a tanfolyamot a park vendéglő elkülönítet termében. Hölgyeink figyelmét felhívjuk e tanfolyamra. 5555

— **Esperanto könyvek Kerpelnél.**

— **Kotányi féle paprika, kávé, tea felülmulhatatlan.** Egyedüli elárúsító *Robitsek József, József főherceg-ut 3.*

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (6jlei-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak 6jlei használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — 151
Nyomda	— — — — 151

Testvéri harc a Csávossy milliókért.

— **Hét ügyvéd értekezlete. — Erdemtelen örökösök. —**

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától. —*

Temesvár, október 7.

Elkeseredett harc indult meg néhai Csávossy Gyula krözüsi hagyatéka körül, az elhunyt délvidéki nábob gyermekei között.

Ma Temesvárott ültek össze a Csávossy-örökösök ügyvédei, számszerint heten, hogy újból megkísérleljék a békés megegyezést. A Koronaherceg szálló első emeletének 19. és 20. számú szobáiban találkoztak ma délelőtt az érdekelt örökösök jogi képviselői az egyezkedési és hagyatéki tárgyalások folytatása végett. Előzőleg szombaton Budapesten az Országos Kaszinóban folytattak hosszús tárgyalásokat, de eredmény nélkül. Az ügyvédek értekezletén résztvett *Gémessy Imre* dr. billédi kir. közjegyző is, akit a billédi kir. járásbírószág küldött ki a hagyatéki tárgyalására.

Egész délelőtt folyt a tárgyalás a Koronahercegben, de eredményre nem vezetett, mert az ügyvédek nem bírtak megegyezni és csak részben hajlandók egymás igényeit elismerni. Miután megegyezés nem jött létre, tovább tárgyalták a hagyatékot, megállapították annak szenvedő és cselekvő állagát és egyuttal bejelentették örökösödési igényeiket a hagyatéki bíróságnak. Mindezekből kitűnik, hogy hosszú, nagy perekre van kilátás anynyival is inkább, mert báró Csávossy Adrienne a végrendeletet megtámadja, azt nem fogadja el és az örökösök egy részét érdemtelenség címén a hagyatékából kizáratni kéri, mert apjukkal szemben hálátlanul viselkedtek.

A többi örökösök képviselői viszont a végrendelet alapján kívánják a hagyaték átadását, hogy így a végrendelet elfogadásával minél hamarabb jussanak a milliós örökséghez. Ugy látszik egy-két tárgyalás lesz még az ügyvédek között, mielőtt a bíróság a végleges döntést meghozná, amely a perre utasítást fogja eredményezni.

Az örökség kérdésében holnap *Billéden* hagyatéki tárgyalás lesz, mert *Dellimanich* Lajos dr. nagybecskereki főispán végrendeleti végrehajtó tisztsége már lejárt és most új hagyatéki kezelő, illetve zárgondnok kirendelése és a hagyaték zár alá vétele szükséges. Az örökösök nagy része a zárlat kikerülésével szeretné a hagyaték további kezelését fenntartani, de ez ellen báró Csávossy Adrienne állást foglalt és a hagyaték zár alá vételét kéri. Egy ilyen, milliókra menő hagyaték zárgondnokának lenni kellemes és busásan jövedelmező foglalkozás.

A Csávossy-hagyaték nyomán támadt bonyoldalmakból egy bünpör is szövődik a tekervényes örökösödési utvesztőbe. Mint ismeretes, még ez év nyarán történt, hogy két temesvári kereskedő közjegyzői okiratot állított ki *Csávossy Gyula* báró részére, amelyben igazolni kívánták, hogy báró Csávossy Adrienne a hagyatékából körülbelül tízenhat millió korona értéket képviselő vagyont a fényi kastélyban elrejtett. A két kereskedő hallomásból értesült erről a vagyonelejtésről. A közjegyzői okirat alapján a nagybecskereki vizsgálóbíró a fényi kastélyban házkutatást tartott, de egy fillerre sem akadtak. Csávossy Adrienne jogi képviselője erre a két kereskedő, *Bleier Mór* és *Honig Mór* ellen rágalmazási pert tett folyamatba a temesvári kir. járásbírószág előtt és e hó tizenötödikén lesz ebben az érdekes perben az első tárgyalás.

NEUMANN M.

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad. 5111

Elismert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

uri szabó
és. és kir. udvari és kamarai szállító

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi utazók mozgalma. Az Arad és vidéke kereskedelmi utazók és ügynökök egyesülete vasárnap délelőtt tartotta rendes havi igazgatósági ülését Kneffel Lajos társelnök elnöklése mellett. Salgó Miksa dr. egyesületi ügyész jelentést tett az egyesületi alapszabályoknak miniszteri jóváhagyásáról és kifejté, hogy az egyesület ezek után működését zavartalanul megkezdheti. Ezután az egyesületi helyiség bérléséről, s a taggyűlésről határoztak bizottságot küldve ki. Akciót indítanak az erdélyrészi kereskedelmi utazók és ügynökök bevonása érdekében.

(*) A III. ker. Polgári Kör e hó 8-án, (kedden), este 8 órakor választmányi ülést tart saját helyiségében (Illés-utca 75.)

NEMZETI SZINHÁZ.

Kedd, 1912. október hó 8-án:

B) Bérlés.

B) Bérlés.

Bocaccio

Nagy operette 3 felvonásban Irták: Zell és Gene. Fordította Evva L. Zenéjét szerző: Suppé F.

SZEMÉLYEK:

Bocaccio	Kállay Jolán	Lumbertucció	Polgár S.
Pietro	Balázs Bálint	Petronella	Benkőné
Scalza	Győző A.	Fiametta	Diósy Nusi
Beatrice	Hampel I.	Leonetto	Faskó-ty M
Lotheringl	Huszár K.	Könyvárus	Herold Ede
Izabela	Nógrádi M.	Madonna	Várnainé

Kezdeté este 7/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma kedd, 1912. október 8-án

1. Pifke szereti a cselédeket. Humoros. — 2. Utolsó szerelem. Dráma. — 3. Uszó ünnepély. Természeti. — 4. Polidor rossz órája. Kacagató. — 5. Aviatikus titka. Szenzációs aviatikus dráma 2 felvonásban.

Csütörtöktől kezdve Katonabecsület.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színapadj

Ma kedd, 1912. október 8-án:

1. Ipar Délen és Északon. Remek természetutáni felvétel. — 2. Vig betörők. Humoros. — 3. Monte Carló titka. Egy szerencsejátékos élete. Szenzációs dráma 3 felvonásban. — 4. Pali nevelő atyja. Kacagató.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatásosan 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Másort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

NYILTÉR.*

Lesoványodás-gyapapodás.

A betegség után étvágytalanság, vagy más ok folytán beálló lesoványodást, minden körülmények között orvosolni kell. Aki ily esetben a Scott féle Emulsióhoz folyamodik, az, amint ezt a tapasztalat már számos esetben bebizonyította, két okból jut hamarabb a célhoz. A Scott féle Emulsió első sorban étvágygerjesztő, tehát nagyobb mérvű táplálékfelvételt idéz elő, ami már magában véve elősegíti a megerősödést. Ezenfelül a

SCOTT féle EMULSIÓ

maga is rendkívül tápláló és ezért gyakran rövid idő alatt szemmel látható erő- és súlygyapapodást idéz elő.

Mint hogy a Scott féle Emulsió kizárólag a legtisztább és legjobb nyersanyagokból készül és hatásában teljesen megbízható, már régóta világszerte ismeretes róla az a tény, hogy a legjobb csukamájolaj Emulsió. 6018

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszerárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyegyet küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII, akkor egy gyógyszerár újon próbaadagot küldünk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 7

Készáru.

Kínálat, vételkérő korlátolt, 20 ezer mm. 5 fillérről magasabb.

Határidő.

	Dél	2 órai
	zárlat	zárlat
Buza 1912 októberi	11 47	11 45
Buza 1913. áprilisi	11 92	11 91
Róza 1912. októberi	9 74	9 76
Róza 1913. áprilisi	0 22	10 34
Tengeri 1913. májusi	7 75	7 76
Zab 1912. októberi	11 48	11 48
Zab 1913. áprilisi	10 91	10 94

Az árak 50 kilónként számítva.

A temesvári tőzsde árjegyzései.

Gabonaneműek:

Buza (74—79 kg.)

To ontáli	20 65—21 50
Temesi	20 55—21 40
Kraessói	20 45—21 30

Róza: ... I.	18 40	18 60	II.	18 —	18 20
Arpa: ... I.	18 —	18 20	II.	19 —	19 20
Zab: ... I.	19 40	19 60	II.	19 —	19 20
Tengeri: magyar	20 —	20 20	Román:	20 —	20 20
Repcse:	—	—	—	—	—
Heremag: vörös	120 —	140 —	Lucerna:	100 —	120 —
Buzakorpa azonnali (finom)	—	12 20—12 80			
(durva)	—	12 40—12 60			
Október—decemberi (finom)	—	12 —	12 20		
(durva)	—	12 20—12 40			
Január—májusi (finom)	—	12 40—12 60			
(durva)	—	12 60—12 80			
Tengeri (határidőre)	—	—	11 40—11 60		
Burgonya: fehér	6 10—6 20		róza	6 80—6 90	

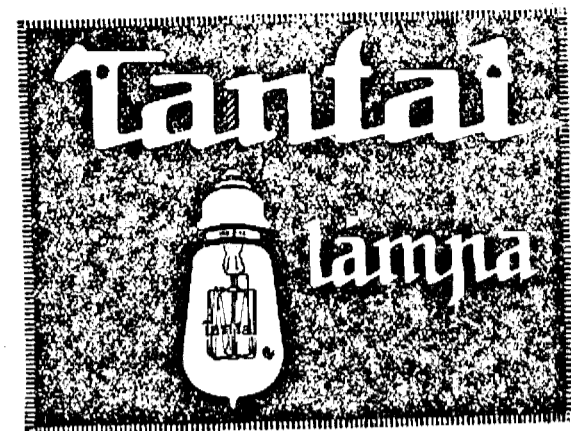
Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Október 7. —

Magyar aranyjárdék 4 ^o / _o	—	—	105 70
Magyar koronajárdék 4 ^o / _o	—	—	85 20
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ^o / _o	—	—	74 —
Magy. földteherm. kötvény 4 ^o / _o	—	—	86 —
Horváth-szlavon földteherm. kötvény	—	—	86 —
Magyar nyereményrészjegy kölcsön	—	—	205 —
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	150 —
Osztrák járdék papírban	—	—	85 50
Osztrák járdék ezüstben	—	—	89 —
Osztrák járdék aranyban	—	—	109 50
Osztrák koronajárdék 4 ^o / _o	—	—	85 40
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	155 —
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	21 00
Magyar hitelbank-részvény	—	—	807 50
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	622 60
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	—	—	720 —
20 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	19 10
Német birodalmi márka	—	—	117 80
Londoni vista	—	—	24 13 1/2
Páris vista	—	—	95 45
10 márkás arany	—	—	23 55

Felélős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

Legtartósabb huzott drótszálalás lámpa.

Magyar

SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Budapest, VI., Teréz-körút 36.

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért

Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női

fekete vagy barna ... 13 K.

Antilop divat magas cipő ... 14 K.

Eredeti angol kalapok nagy választék Gyukits kalap ... 10 K.

Női vagy férfi sevró cipő ... 9 K.

8451

Korányinál

a Szabadságtéren

Mesés öltönyök már 10 K.-tól

Angol felöltők „ 16 K.-tól

Nagy választék téli és szörme kabátokban

Óriási választék cipőkben és kalapokban.

Amerikai és angol formájú
gyermek, leány és fiú **cipők,**
vizhatlan

Vadász cipők

Őszi és téli, női és férfi cipők
a legjobb minőségben és leg-
újabb formában.

Valamint a világhírű

SALAMANDER-CIPŐK.

Egyesárrban

1900

K 16-50 és K 20-50 árban.

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

ARAD ÉS TEMESVÁR.

Divatjukat multa visszamaradt áruk félárban.

KEREKPÁROS GYORSFUTÁR VÁLLALAT

elvállal mindennemű megbízásokat, színházjegy váltást, gardírozást, koszhordást, röpcédula kiosztást, lakás-keresést, leggyorsabb és legmegbízhatóbb lebonyolítással. — Megbízások nappal 1/4 óra 30 fillér, esti időben 1/4 óra 40 fillér.

Telefon 848. Telefon 848.

Szives megbízásokat kér

Ollár Zsófia,

új tulajdonos 6256

Zrinyi-utca 1.

Legcélsebb szab.

jég-szekrények

minden nagyság és kivitelben, ugyiszintén hástartási, vendéglői és nagy hűtők gyári áron kaphatók

Husserl Manó

Jégszekrény gyarában

Arad, Szent Pál-utca 11. szám

Különlegesség szénasv és légnomású örökmozgó szekrényekben. 3411

Legolcsóbb és legjobb cipő beszerzési forrás Aradon, Boros Béni-tér 9. szám.

A n. é. közönség szives figyelmébe ajánlom saját készítményű kész

férfi-, női- és gyermek-cipő

raktáramat, hol állandóan dus választékot tartok mindennemű legdivatosabb és legtartósabb cipőkből legolcsóbb árakban. Megrendelések gyorsan és pontosan elkészíttetnek. 5041

Teljes tisztelettel

Czernóczy Imre,

uri- és női cipész.

Uj női kalap divatterem.

Igen tisztelt ismerőseimet és a hölgyközönséget értesítem, hogy Arad, Deák Ferenc-utca 4. szám alatt szeptember hó első napján egy modernül berendezett 5501

női kalap divatüzletet

nyitok, hol állandóan nagyválasztékú raktárt tartok minden kivitelű eredeti bécsi, párizsi őszi és téli újdonságokból feltűnő olcsó árakban. E téren több éven át szerzett szakismeretem biztosíték, hogy nagyrabecsült vevőim igényeit mindenkor legjobban kielégítem. Üzletelvem: szolid és figyelmes kiszolgálás. Átalakításokat legizlésebben modell után készítek. Gyászkalapok azonnal elkészíttetnek. Szíves pártfogást kérek teljes tisztelettel

Kenderessy Lászlóné.

Értesítés.

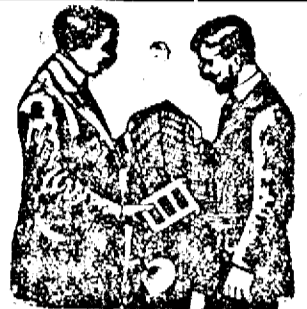
Alulírott tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, valamint az eddigi helybeli és vidéki mélyen tisztelt munkaadóimat, hogy miután ruhatisztító intézetemet senkinek el nem adtam, mint azt Varga Antalné pénznélküli volt vevőm hirdette.

Ennélfogva újból tisztelettel kérem a fent említett nagybecsű és engem eddig is pártfogásába részesített mélyen tisztelt közönséget, hogy intézetemet ismét felkeresni és bizalmukkal továbbra is támogatni kegyeskedjenek.

Kiváló tisztelettel: 6286

Szabó Bálintné

„Gólyá”-hoz címzett ruhatisztító intézet Arad, Deák Ferenc-utca 7. sz.

Brünniszövetek

uri ruhák elkészítésére legolcsóbb gyári áron kaphatók

ETZLER és DOSTAL cégnél

BRÜNN, Schwedeng 41. 6981

A tanítói szövetség és az állami tisztviselők egyesületének szállítója. Ha direktre a gyárból veszi a fogyasztó ezen értékesítést, sok pénzt takaríthat meg. Mindig új, modern szövetek mindenféle áron. A legkisebb méretet is küldjük.

Dus minta választék megtekintésre bérmentve küldeték. 22

Helyszűke és túlhalmo

zott raktár miatt a legszebb **SIRKŐVEKET**

feltűnően jutányos árért lehet beszerezni

Menráth J.

sirkóraktárában József főherceg-ut 11. és Boros Beni-tér 6 szám alatt. 6165

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben. 4178

UJ. MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatlanul minden nehézség nélkül, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyobb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestést.

Ártalmatlan nem tartalmaz ólmot nem tartalmaz ezüstöt nem tartalmaz rezet.

organicus vegyület

Ára 1 korona.

1505

Készítik:

gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza ARADON

1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

Angol costum szövetek

legdivatosabb színekben 140 cm. széles K 1-90, 2-50, 3-—, 3-60, 4-— és feljebb.

Legnagyobb választék szövet, selyem és bársony újdonságokban

Glesinger József és fia

női divatáruházában. 5899

Nem titok többé,

hogy minden hölgy a HAJOS-féle

Aradi Ibolya-crém

használja. Az arcbőrt vakító fehérre varázsolja. Eltünteti mindenféle arctisztatlanságot egy csapásra.

Ara egy tégelynek 1 kor., Ibolya bőlgypor 1 kor. 20 fill. Ibolya szappan 70 fill.

Kapható a készítőnél:

HAJOS ÁRPÁD gyógyszerertárában ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Hat gimnáziumot

vagy hat reáliskolát végzett fiatal ember

gyógyszerész gyakornokul

felvétetik.

41

Bővebbet: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerertárában
ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

M. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1912. október 1-től.

Arad-Tövis.							Tövis-Arad.							Arad-Temesvár-Józsefváros.				Temesvár-Józsefváros-Arad.								
Állomások	Gyv.	Szv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Tvssz.	Állomások	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Vv.	Állomások	Szv.	Vv.	Szv.	Szv.								
Arad ... ind.	12:47	2:14	4:04	7:08	8:32	11:15	Tövis ... ind.	8:15	3:51	10:57	2:05	8:17		Arad ... ind.	6:15	12:37	4:33	7:10		Temesvár-Jv. ... ind.	6:00	8:50	2:24	9:28		
Óthalom ...	2:26	4:15			6:43	11:33	Gyulafehérv. (6)	8:38	4:14	11:16	2:30	8:45		Újarad ...	6:26	12:49	4:45	7:12		Szentandrás ...	6:20	9:08	2:42	9:53		
Maroscsicsér	2:37	4:24			6:52	11:45	Alvincz ... (6)	8:57	4:24	11:18	2:35	8:56		Németság ...	6:42	1:05	5:03	7:34		Merczifalva ...	6:38	9:22	2:58	10:03		
Gyork Ménéz	2:49	4:37			7:07	12:01	Szászváros ... (1)	9:16	4:35	11:38	2:49	9:15		Orczifalva ...	6:55	1:18	5:19	7:50		Vinga ...	6:56	9:43	3:17	10:11		
(páros megálló)	2:55						Piski ... (6)	9:35	4:45	11:48	3:44	9:34		Merczifalva ...	7:06	1:29	5:30	7:54		Németság ...	7:11	9:57	3:30	10:35		
Opálos ...	3:02	4:48			7:17	12:15	Déva ... (1)	9:54	4:55	12:24	4:06	10:11		Újarad ...	7:16	1:40	5:40	8:03		Arad ...	7:28	10:13	3:47	10:51		
Radnabarcza ...	3:07	4:53			7:22		Marosillye (1)	10:13	5:06	12:44	4:21	11:29		Arad ...	7:28	1:53	5:52	8:15								
M.-Radna (6)	1:21	3:15	5:01	7:45	7:29	12:28	Zám ...	10:32	5:17	12:57	4:37	11:46														
(1)	1:22	3:25	5:11	7:47	7:34	12:38	Soborsin	10:51	5:38	1:25	5:11	12:23														
Milova-Odv.		3:38	5:26		7:44	12:53	Marosborsa	11:10	5:57	1:44	5:24	12:42														
Konop ...		3:49	5:42		7:54	1:08	Konop ...	11:29	6:16	1:51	5:50	1:08														
Marosborsa		4:06	6:05	8:17	8:10	1:28	Milova-Odv.	11:48	6:35	2:00	6:23	1:38														
Soborsin	2:25	4:48			7:01	2:50	M.-Radna (6)	12:07	6:54	2:09	6:42	1:48														
Zám ...	2:48				7:28	3:07	Radnabarcza	12:26	7:13	2:28	7:01	2:08														
Marosillye ...	3:14				7:53	4:11	Opálos ...	12:45	7:32	2:47	7:20	2:27														
Déva ...	3:47				8:26	5:08	Opálos megálló	1:04	7:51	3:16	7:39	2:46														
Piski ... (6)	4:00				8:51	5:31	Gyork Ménéz	1:23	8:10	3:35	7:58	3:05														
(1)	4:07				9:04	6:00	Maroscsicsér	1:42	8:29	3:54	8:17	3:24														
Szászváros	4:28				9:17	6:30	Óthalom ...	2:01	8:48	4:13	8:36	3:43														
Alvincz ... (6)	4:43				10:32	7:23	Arad ...	2:20	9:07	4:32	8:55	4:02														
(1)	4:44				10:33	7:25																				
Gyulafehérv. (6)	5:13				10:53	7:41																				
(1)	5:14				11:02	7:46																				
Tövis ... (6)	5:35				11:27	8:2																				

Oda.				Arad-Nagykikinda				Vissza.			
Vv.	Szv.	Vv.	Vv.	Állomások	Vv.	Vv.	Szv.	Vv.			
6716	6702	6712	6714		6713	6711	6701	6715			
l.-III.	l.-III.	l.-III.	l.-III.		l.-III.	l.-III.	l.-III.	l.-III.			
	6:42	1:00	7:24	ind. Arad ...	5:55	11:12	3:15				
	6:59	1:18	7:42	Újarad-Kisszentmiklós	5:38	10:57	3:01				
	7:18	1:39	8:02	Zádorlak	5:15	10:30	2:40				
	7:25	1:47	8:10	Újbodrog	5:05	10:18	2:32				
	7:46	2:12	8:32	Fönlak	4:52	10:05	2:21				
	8:00	2:27	8:54	Németszentpéter	4:38	9:40	1:58				
	8:08	2:35	9:02	Munár	4:25	9:28	1:49				
	8:21	2:49	9:38	Temesnagyfalva	4:12	9:13	1:36				
3:44	8:54	3:21	9:32	Perjamos	3:52	8:45	1:12	9:17			
4:00	9:08	3:37		Pészak		8:13	12:48	9:02			
4:28	9:34	4:10		Lovrin		7:52	12:31	8:42			
5:00	10:01	4:44		Nagykomlós		7:07	11:55	8:03			
5:30	10:28	5:17		érk. Nagyikinda ...		6:30	11:25	7:30			

Arad-Budapest.									
Állomások	Szv. l.-III.	Gyv. l.-II.	Gyv. l.-II.	Szv. l.-III.	Gyv. l.-III.	Tvssz. l.-III.	Szv. l.-III.	Gyv. l.-III.	Szv. l.-III.
Arad ... ind.	5:08	6:30	8:20	11:42	4:16	4:51	9:24		
Sofronya ...	5:25			11:58		5:08	9:41		
Kürtös ...	5:37	6:51		12:11	4:35	5:25	10:15		
Lökösháza ...	5:52			12:26		5:44	10:31		
Bánhidai major ...	5:58			12:32		5:51	10:37		
Országút ...	6:02					5:56			
Kétegyháza ...	6:10	7:15	9:03	12:42	4:59	6:05	10:41		
Újkigyós ...	6:11	7:16	9:04	12:47	5:00	6:06	10:47		
Békes-Csaba ...	6:24			1:00		6:11	11:01		
Békes-Földvár ...	6:35	7:34	9:23	1:11	5:19	6:24	11:13		
Mezőberény ...	6:43	7:35	9:26	1:31	5:22	6:31	11:23		
Gyoma ...	6:56			1:44	5:33	6:38	11:33		
Mezőtúr ...	6:57			1:47	5:35	6:38	11:33		
Pusztapó ...	7:07	7:55		1:58	5:42	6:45	11:43		
Pusztatenyő ...	7:31	8:15	10:06	2:21	6:02	6:58	12:05		
Szajol ...	7:36	8:22	10:13	2:28	6:09	7:04	12:12		
Szolnok ...	8:01	8:44	10:38	2:58	6:31	7:26	12:37		
Ujszász ...	8:02	8:45	10:39	3:06	6:32	7:27	12:37		
Tápiógyörgye ...	8:24	9:00		3:27		7:48	1:08		
Tápiószécső ...	8:35	9:08		3:38		7:59	1:15		
Nagykátán ...	8:49	9:16	11:09	3:50	7:03	8:07	1:27		
Tápiószécső ...	9:07	9:28	11:22	4:06	7:15	8:19	1:37		
Tápiószécső ...	9:40	9:35	11:29	4:27	7:28	8:32	1:47		
Tápiószécső ...	10:03	9:51	11:45	4:49	7:39	8:43	1:57		
Tápiószécső ...	10:05	9:52	11:47	4:51	7:40	8:45	1:57		
Tápiószécső ...	10:20			5:08		8:58	2:07		
Tápiószécső ...	10:30			5:20		9:10	2:17		
Nagykátán ...	10:54	10:23	12:16	5:46	8:12	9:39	2:33		
Tápiószécső ...	11:11			6:00		9:53	2:43		
Tápiószécső ...	11:25	10:44	12:39	6:11		10:04	2:54		
Mende ...	11:39			6:27		10:18	3:08		
Gyömrő ...	11:47			6:35		10:26	3:16		
Maglód ...	11:53		12:57	6:44	9:09	10:35	3:25		
Rákostelek ...	12:17			7:07	9:10	10:43	3:36		
Kőbánya fel. p. u.	12:23			7:15	9:16	10:51	3:44		
Budapest k. p. u.	12:30	11:30	1:25	7:25	9:20	11:00	3:53		

Budapest-Arad.									
Állomások	Szv. l.-III.	Gyv. l.-II.	Gyv. l.-II.	Szv. l.-III.	Gyv. l.-III.	Tvssz. l.-III.	Szv. l.-III.	Gyv. l.-III.	Szv. l.-III.
Budapest kpu. ... ind.	11:25	7:05	7:50	2:00	12:20	5:00	9:30		
Kőbánya felső p. u.	11:39		8:01		12:30		9:45		
Rákostelek ...	11:57		8:08	2:13	12:38	5:14	9:51		
Maglód ...	12:13	7:40	8:35		1:04	5:33	10:27		
Gyömrő ...	12:23		8:43		1:21		10:37		
Mende ...	12:30		8:51		1:30		10:44		
Tápiószécső ...	12:35		9:04		1:45		10:57		
Tápiószécső ...	1:03		9:15		1:58		11:08		
Nagykátán ...	1:31	8:19	9:36	3:04	2:23	6:13	11:29		
Tápiószécső ...	1:51		9:55		2:44		11:48		
Tápiószécső ...	2:01		10:05		2:55		11:58		
Ujszász ...	2:18	8:50	10:19	3:34	3:12	6:45	12:13		
Szolnok ...	2:17								

Új kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó intézet.
A nagyközönség szives tudomására hozom,
hogy
Aradon, Weitzer János-u. sarkán
(főpostával szemben) egy modernül be-
rendezett

kelmefestő, vegytisztító és
gőzmosó intézetet nyitottam.

Intézet: Magyar-utca 26. alatt.
Felvételi helyiség: Weitzer János-utca. (Fő-
postával szemben.)

Szives pártfogást kér kitünő tisztelettel

Knapp Sándor

tulajdonos.

5995

Alkalmi vétel
és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad
legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Óra- és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt
és briliáns tárgyak a legmaga-
sabb árban megvételnek vagy
más tárgyakra átcseréltetnek.

Telefon 438.

Telefon 438

Weisz Róza

női kalap divatterme
Arad, Deák Ferenc-u. 2.

Van szerencsém az uri hölgy-
közönséget értesíteni, hogy bécsi
bevásárlásaimból haza érkeztem,
miért is a legujabb 5797

női, gyermek, velour és
plüsch modell-kalapokkal

dusan felszerelt raktáramat be-
cses figyelmébe ajánlom.

Gyászkalapok, valamint átalaki-
tások 24 óra alatt eszközöltetnek.

Új üzlet!

Telefon 950.

Új üzlet!

Speciális gyümölcs üzlet

Értesitem a közönségét, hogy **Petőli-utca** Klein cipész
mellett egy 6168

gyümölcs különlegességi üzletet

nyitottam. Egyrészt kecskeméti saját termésem árusítom, más-
részt oly előnyös kötésekkel sikerült kecskeméti termelőkkel esz-
közölnöm, hogy a legkiválóbb fajalmát, körtét és őszi barackot
igen olcsón árusíthatok. Üzletemben tejet, kenyeret és hideg
felvágottat állandóan friss állapotban raktáron tartok.

Becsese pártfogást kér:

Az üzlettulajdonos.

4372—1912. pm.

Hirdetmény.

A sajtó termékek házaló, vagy utcai elárúsítása tárgyában a m.
belügyminister ur 136000/1912. körrendeletével kiadott szabályzat alap-
ján figyelmeztetem a sajtó termékek előállításával és terjesztésével,
foglalkozókat, hogy a sajtó termékeknek házalás útján vagy utcán
és nyilvános tereken való terjesztésére, árusítására, ingyen osztogatá-
sára — az egyszerű üzleti hirdetések és meghívók kivételével — ha-
tósági engedély szerzése szükséges.

Az engedély kérésekor a terjesztendő sajtó termék az engedélyező
hatóságnak bemutatandó.

Az engedélyt Arad szab. kir. város törvényhatósági területére a
város polgármestere, több törvényhatóság, vagy az egész ország terü-
letére, továbbá külföldi sajtó termékek terjesztésére a m. kir. belügy-
minister ur adja.

Az engedély tartama hirdapok és folyóiratoknál 3 óra terjed és
mindenkor a megújítása kérelmezendő.

Az elárúsítással, vagy terjesztéssel foglalkozó egyének az enge-
dély kiadása után a rendőrkapitányi hivatalnál bejelentendők s csak
a kapitányi hivatal által „Újság elárúsítói igazolvány“-nyal ellátott
egyének foglalkozhatnak a terjesztéssel.

Igazolványt nem nyerhetnek:

1. az undort keltő, vagy ragályos betegségben szenvedők,
2. a rendőri felügyelet alatt álló egyének,
3. a testi épség, szemérem, vagyon ellen irányuló bűncselek-
ményekért legalább 6 havi szabadságvesztéssel büntetett egyének,
továbbá csavargás, koldulás, vagy nyilvános botrány okozásáért 2
izben büntetett egyének az utolsó büntetés kiállításától, vagy elévülé-
sétől számított 2 éven belül,
4. akik a sajtótermékek terjesztéséről szóló szabályzatban meg-
állapított kihágásokra vonatkozó ítélet hatálya alatt állanak,
5. akik 18-ik életévüket még nem töltötték be.

Az elárúsítók, terjesztők, a rendőrhatalóság utasítására karszalagot
kötelesek viselni, az igazolványt pedig kötelesek mindenkor maguknál
hordani és a közbiztonsági közegek kívánatára felmutatni.

Az elárúsítóknak a hirdap, folyóirat címén és árán kívül mást
kikiáltani, vagy a sajtóterméket tolatkodó módon kínálni tilos.

Az ezen rendelkezéseket sértők kihágást követnek el és 200 ko-
ronáig terjedhető pénzbüntetéssel, ismétlés esetén 15 napig terjedhető
elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők.

Arad, 1912. évi szeptember hó 12.

Varjassy,
polgármester.

Posta-

csomag feladási

és

utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany cimnyomással
kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.

nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

Nemesfajú görög és sárga **DINNYE,**

továbbá kitünő

FAJPARADICSOM

és Muscat és Chasselas fajú

CSEMEGE-SZŐLŐ

kapható:

HÁMORY-GAZDASÁGNÁL

Arad, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányosan eladó.

Ezen rovatban minden szó egy-
mori beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh. ut. 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elfér — avagy levélbélyegekben. Tudakozódásnál a hirdetés száma mindenkor köslandé. Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításnál szolgál a kiadóhivatal, és esetében, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban műhuzással jelzendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kívánsára díjtalanul megszerkesztül. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jellege alattküldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert értük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Julius!

Többször jártam maga felé, de nem láttam. Mikor találkozunk? Válaszát várja és üdvözlé X. 6319

Havas gyopár!

Édes szívem értesíts egy szóval, hogy csütörtöki üzenetem olvasad-e? Ölel, csókol ezerszer Apus. 6318

„Barnaleány.”

Mi történt? Most nincs április! Válaszálgy felfüggesztem véleményemet. „Szókefiu.”

Temevár.

Előttem szokatlan hangon, de azért kedves levélkéjét megkaptam, kért levelét átvétel után megsemmisítettem. Hogy gondolja, hogy nem jól értelmeztem utóbbi levélkéjét? Én egyáltalába nem érzem jól magam, magára sokat gondolk és maga tudna meggyógyítani is. Mikor lehet, a viszont látás. Millió puzsi Palkótól. 6317

Női írók,

hajtók, legújabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. II-5251

ÜZLETEK.

Jóforgalmu

fűszertüzet, kiterjedt védő körrel átadó. Felvilágosítás szivességéből Klein Miksa pálinka-kereskedőnél, Boros Beni-tér 8. nyerhető. 6292

Egy fodrász

üzlet elköltözés miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 6322

ALKALMAZÁST KERES.

Magános

nő, gazdasszonynak ajánkozik. Cím a kiadóhivatalban. 6285

Mindenféle fehérnemű

varrást (stafier, léghimzést stb.) vállal özv. Göckel Andrásné, Weisz-selényi-utca 50 szám. 6312

Hátfelügyelői,

vagy ehhez hasonló állást keresek. Címem: Czirbus Péter, Gróf Károlyi Gyula-utca 6. sz.

ALKALMAZÁST NYER.

Segéd 6279

aradi fűszer angró üzletben keresetlik. Ajánlatok „Szorgalmas” jellegére a kiadóhivatalba kéretnek.

Fiatal segéd,

vegyes kereskedésben alkalmazást nyer. Románul beszélő és rőfős szakmában jártas, előnyben részesül. Győri Lipót Borosjenő. 6289

Felvételik

egy négy polgárit végzett pénztárosnő, ki óvadékkal rendelkezik. Stern Adolf varrógép fióküzletében Boros Beni-tér 8. Ajánlatok: Stern Adolf, Szabadka kéretnek. 6305

Jó mindenes főzőnő

rögtön helyet kap József főherceg-ut 12. földszint. Főlvilágosítást ad a házmester. 6313

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Szűlők figyelmébe

ajánljuk a saját műhelyben, legjobb minőségű bőrből készült férfi, női és gyermekcipőket, melyek jutányos árért kaphatók az Aradi Cipészek Termelő szövetkezeténél Szabadság-tér 14. szám. 6591

November 1-jén

életbelépő szabályrendelet rendelkezéseinek megfelelő új lakbérleti szerződési nyomtatványok kaphatók Klein könyvkereskedésében. Telefon 252. sz. 6302

Egy

öt hónapos őzike eladó. Zsulán György hentesnél Csermő. 6325

Eladó

egy jókarban lévő zongora és ebédli villanyluszter. Cím a kiadóban. 6321

Eladó

villany szelelő, motor, kávéház és vendéglőnek, féderes és homokhordó kocsi, szirtartányok, káposztáshordók, vasüst, sparnert, csi-szoló és kártoló gép, mészáros mérleg, vasbutorok, pénzszekrények, sodrony betétek, gyermekágyak, tanonc vaságyak, diák ágyak, diványok és madracok, rézágak, mozdók éjjeli szekrények, konyha edények, mozdó készletek stb. ki-árusíttatnak. Garai vasbutor üzletében Karolina-utca sarkán. 6199

Eladó

két darab Meidinger kályha fehér email burkolattal, nagyon olcsón Weisz Hugó fényképésznél. 6238

India fogcsappék

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszerára és vegyészeti laboratoriuma Aradon. 1224

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 308. 5311

Használt

szőlőkarókat a volt Mittner-féle szőlőtelepemen, továbbá 1, 2 és 3 éves kitünő bor és csemege szőlőoltványokat olcsón eladok. Pollák, téglagyáros, Nádor-utca 14. Telefon 55. 6327

Csirok prés

kötegek céljára, új, olcsón eladó, valamint egy szalma prés is, Dengl fatelep, Kossuth uca végén. 6249

2 korona

100 kg. fűrészelt, aprított, száraz tölgyfa Kemény hulladék fa fél-ölekre tömören rakva 10 korona. Dengl fatelepén Kossuth-utca végén. 6248

Egyéves önkéntesi ruha

complett, teljesen új, olcsón eladó Kasza-utca 50. sz., Goldman L.-féle üzletben. 6314

Likőraromák

mindenféle legfinomabb kávéházi likőrök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

KIADÓ LAKÁS.

Lakás kiadó

3 szobás utcai, zárt folyosóval, minden mellékhelyiségekkel nov. 1-ére Teleky-utca 19. szám. Értekezni ugyanott. 6236

Egy szép kétszobás

utcai lakás mellékhelyiségekkel, november 1-re kiadó Csernovits Péter-u. 27. szám alatt. Ugyanott egy fűszer-üzlethelyiség kiadó. 5661

Kiadó lakás

Deák Ferenc-utca 89. szám alatti házban 3 szoba előszoba, konyha, éléskamra, fürdőszoba és minden hozzávalóval 1 ső novemberre kiadó. 5571

Tökély Imre-utca 55. sz.

(volt Halász-utca) tiszta, csendes házban, újonnan renovált 3 szobás utcai lakás minden hozzátartozóval, üvegezett folyosó, kerttel együtt, vagy anélkül november 1-re, esetleg azonnaira is kiadó. 6297

Fényes parket

nyarható Vojtek és Weisz hírneves parket-vlász használatával. II-5251

KÜLÖNFÉLE.

Fényképészeti gépek

és felszerelések, bármilyen gyártmány, javítását és átalakítását szakszerűen, legjutányosabb árban, felelősséggel elvállalunk Ascher Ferenc és Társa műszerészeti üzlet Arad, Deák Ferenc-u. 30 4121

Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület- és díszmű bádigos munkákat legjutányosabban készít úgy helyben, mint vidéken. 3951

Tolnai Világlapját

összes kedvezményekkel (Sven Hedin a rejtelmes India; Tolnai Világtörténelme stb.) eredeti árban, bérletben és számonként házhoz szállítom. Bel- és külföldi divatlapok és folyóiratok állandó készlete. Krausz Paulin színház-épület. Telefon 511. — Intelligens elárusító leány alkalmazást nyer. 4541

Nagyközönség

szíves figyelmébe ajánlom Tökély-tér 6/a. alatt levő uri szabó üzletemet, hol legdivatosabb hazai és angol ószi szövetudonságokból mérték után kifogástalan kivitelben készítek mindennemű öltönyöket legjutányosabb árakban. Szíves pártfogást kérek Fischer Béla uri szabó. 5918

1 koronáért

bárki is olyan színűre festi haját a mily színűre akarja. A Margit hajfestő ha tisztán használják feketére fest, ha egy rész vízzel keverik barnára, ha két rész vízzel világos barnára, ha három négy rész vízzel keverik szőkére fest. A szín állandó felismerhetetlen lemoshatlan. Gutori Földes Kelemen gyógyszerára Aradon. 1224

Férges baromfiak megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi-féregporától. II-5251

Fűtési idény közeledtével a Herkules fűrészt vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 70 fillérért hazaszállítva, ugyszintén egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát kartelesen kívüli legolcsóbb árban befuvarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészgépeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Férges baromfi ólak teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi-féregpusztító szerétől. Siker garantírozva. II-5251

APRÓ HIRDETÉSEK

folytatása.

INGATLAN.

Máriaradnán

közponon álló ház olesón eladó, két utcára néző forgalmas helyen. Özv. Moldoványiné, Máriaradna. 6194

Elköltözés miatt!

Csernovits Péter-utca 5. számú ház kedvező feltételek mellett eladó. 6211

6000 lelket számláló

nagyközségben egy ház, mely 8 évig adómentes, jömenetelű vegyeskereskedéssel, korlátlan italmérés-sel együtt, tulajdonos gyengékedése miatt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6300

Apponyi-ut 1. számú ház

eladó. Értekezhetni levélben Montag Sándornál, Nagyszénás Békésmegye, 6326

4733—912. pm

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város 1912. évi legtöbb adótfizető törvényhatósági bizottsági tagjainak az igazoló választmány által összeállított névjegyzékét az 1886 évi XXI. t. c. 28. §-a értelmében 1912. évi okt. hó 4-től 1912. évi október hó 19-ig terjedő 15 napra Aradon a városháza I. emeletén levő hivatalos helyiségben közszemlére kiteszem azzal, hogy a névjegyzék a közszemlére kitétel ideje alatt betekinthező és az ellenfelebbzés az állandó bíráló választmányhoz címezve hivatalomban nyújtható be.

Arad, 1912. évi okt. hó 1-én.

Varjassy,
polgármester.

Express-béerautó-vállalat

Müller Károly

tulajdonos.

Nappali telefon 126. Éjjeli telefon 391.

Mérsékelt díjszabás!

Diamant Ferencz

villamos világítás, telefon-csengő berendező, csillár- és izzótestek raktára 3161

Deák Ferenc-u. 7.

Telefon 595. szám.

Nyomatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t.-nál.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a körösbökényi kir. járásbírósnak 1911. évi Sp. I. 524/8 számú végzése következtében dr. Beles Jenő ügyvéd által képviselt Balteán János javára 611 kor. s jár. erejéig 1912. évi szept. hó 2-án foganatosított kiegészítő végrehajtás útján lefoglalt és 2680 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: pálinkafőző üst kádak, felülépitmények nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a körösbökényi királyi járásbírósnak 1912. évi V. 406/2. sz. végzése folytán 611 kor. tőkekövetelés 486 korona után 1910. november 1-től 1911. márc. hó 22-ig, továbbá 611 kor. 52 fil. után 1911. évi március hó 30. napjától járó kamatai, és eddig összesen 284 kor. 18 fillérben bíróság már megállapított költségei erejéig, Keszenden, adós lakásán leendő megtartására 1912. évi október hó 14. napjának délelőtt 9 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly meggy. gyzsszel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elérvezendő ingóságokat mások is le- és felül-

680—912. gsz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa 110 mezőgazdasági munkásházak 20-as csoportokban leendő felépítése iránt 1912. évi október hó 21-én írásbeli zárt versenyárgyalást tart ministeri jóváhagyástól feltételezetten.

1. A versenyárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki ipar gyakorlására engedélyvel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő munkálat teljesítésére hatósági engedélyvel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad szab. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban, 1 koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be. Az elkészett vagy szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 2 koronáért kapható, mintán az egységesárak és végösszegek pontos beírása és a végeredmények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be.

4. Az ajánlatokhoz 5% bányapénznek a városi pénztárba való letétét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkálatokhoz kizárólag hazai anyag használható és honi munkások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal közgei ellenőrzésének veti magát alá.

6. A munkát elnyerő vállalkozó 5% bányapénze biztosítékul visszatartatik.

7. Fenntartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon válasszunk.

8. Ajánlattevők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben eleget nem tette, jogunk van őt a vállalatától minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére másnak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot, már az ajánlatban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja, társai nevében a munkálatokra vonatkozó rendeleteket és utasításokat átveszi s a folyósított járandóságokat felveheti. Nyilatkozatban kiteendő az is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen felelősek.

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A versenyárgyalás a fent jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

13. Az ajánlatok felett Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszünk, nem különben pótajánlatokat.

Arad, 1912. évi szeptember hó 28-án.

foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Körösbökény, 1912. évi szeptember hó 28. napján.

Walder Izsó

kir. bír. végrehajtó.

6320

Ügyes megbízható
vas- fűszeres
segédet
keres

Weisz János
Marosillye.

Taxameteres
Bér-autok
Telefonszám
816
2881
Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. m.

Zálogház-
ból vételnek arany-, ezüst- és ékszerárgyak
Farkas Streicher J.
Arad, Tökölly-ter 1. sz.

A hölgyek figyelmébe
A nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét felhívjuk a
Weitzer János-utca 7. szám
első emeletén levő 6324

nőikalap divattermünkre
ahol a személyesen beszerzett legújabb párisi és bécsi divatkalapok jutányos árért kaphatók. Mindennemű átalakítások és gyászkalapok azonnal elkészítetnek. Szíves pártfogást kér
Édi és Czenger.

15164—1912. kh. szám.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy egy előfordult veszetségi eset következtében Aradváros területén levő összes kutyáknak f. é. szept. hó 24-től számított 40 napig kötve tartását vagy szájkosárral való ellátását rendelem el.

Az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földmívelési ministerium által 40 000—1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt elfogott kutyák kiirtandók lévén: felhívom a közönséget, hogy a rendelet intézkedéseit pontosan betartsák, mert mindazon kutyák, a melyek szájkosár nélkül szabadon járnak, a peczér által elfogatni fognak s a törvény szerint kiadhatók nem lévén, elfogatásuk után azonnal kiirtatnak.

A rendőrkapitányi hivatal mint I-foku állategészségügyi hatóságtól.

Aradon, 1912. évi szept. hó 24-én.

Sarlot,
főkapitány.

Aradi Nyomda
Részvénytársaság
készít
névjegyet
elefántcsontpapíron
nyomva
divatos kivitelben.

A gazdasági szék.

Uj férfi szabó-üzlet!

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy ARADON, Gsiky Gergely-utca 16. sz. alatt egy modernül berendezett

férfi szabó-üzletet

nyitottam, hol elvállalok mérték utáni rendelésre mindennemű öltönyöket, felöltőket, télikabátokat, legdivatosabb és legizlésebb kivitelben jutányos árban. Főelvem: szolid és jó munkáimmal igen tisztelt rendelőim igényeit legjobban kielégíteni. Finom angol őszi és téli szövetmintákat vidékre készséggel szolgálom.

Szives pártfogást kérek kiváló tisztelettel:

Vas László,

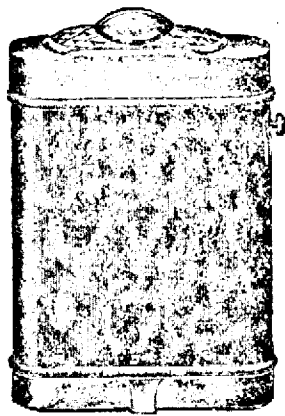
férfi szabó. 6008

Villanyos zseblámpa

mindig friss töltéssel.

Villanyberendezések, villanycellák.

Dyamo gépek, villanymotorok először kaphatók

Kalmár Józsefnél

Arad, Salacz-utca 2. sz. 6118

Haszonbérbe

adó, közvetlen a Kőrös mellett fekvő konyha és gyümölcs KERTÉSZET.

Bővebb felvilágosítást

a Monyorói uradalom

tisztartóságánál

Monyoró u. p. Bokszeg.

Fontos a dohányzóknak!

Dr. Brans-féle nikotin fogó, egészségővő vattával készül

a „Sanitas”

francia szivarkahüvely.

Egyedüli elárúsító

őzv. Hammerschlag Lipótné

dohánytőzsdéje 5872

ARAD, Andrassy-tér 15. szám.

VENDÉGLŐ-ÁTVÉTEL

Értesitem a nagyérdemű közönséget és igen tisztelt barátaimat, hogy a Kossuth-utca 39. sz. alatti

„48”-hoz címzett vendéglőt

átvettem és azt saját vezetésem alatt tovább folytatom.

Kitűnő hegyaljai borok, frissen csapolt sör, meleg és hideg konyha, jutányos árak, figyelmes kiszolgálás. Havi étkezéseket úgy helyben, mint házhoz hordva, elfogadok.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását tisztelettel kéri

BÓZSA JÓZSEF, vendéglős.

Szalkai Arminné
himző- és fehérnemű üzlete
Arad, Weitzer János-u. 3.

Női, férfi- és gyermek kelen-gyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, elsőrendű kivitelben készülnek. 5283

Szines és fehér himzések, ugyszintén fehérnemű varrások olcsó árban készülnek.

Himző és fehérneművarró leányok fizetés-sel felvétetnek.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára, valamint valódi

lignum sanctum-tekegolyók és bábuk

legjutányosabb árakban kaphatók:

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű és játék-áru üzletében 1871

ARAD, Szabadság-tér 21.

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN

ARAD.

ŐSZI ÉS TÉLI ÚJDONSÁGOK

TELJES VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M.

Angol raglanok,
Női divat felöltők,
Plüsch kabátok,
Broccát felöltők,
Szinházi kabátok,
Angol bundák,

Szörme felöltők,
Leánykabátok,
Gyermekfelöltők,
Angol kosztümök,
Divat bluzok,
Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.